

R. M. K. I.
258

Sejres,

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Historia.

AZ PERSIAI MO-
NARCHIABELI FEIE-
DELMEKRŐL. TVDNI ILLIC:
Cyrusról, Cambiséről, Dariusról, Xerxéről,
és a többiről rövideden ki fedetet Xe-
nophonból, Herodotusból,
és több Authorok-
ból.

CHIERENY MIHALTOL.

Az Nagy Sándor, auagy az Mátyás
Király éneke notayára.

NYOMTATTATOT COLOSVARAT
M D IIX C. Eftendőben.

RMKI.
258.
14. n. n.
1243/1933

ELSŐ RÉSZÉBE

CYrusnac czudállatos képpen valo ületése,
meg maradása, fel neukedése, Persiat Király-
ságra valo iutása, viselt hadai, és Tomyris Scyt-
thiai Királyne asszony miat történt halála va-
gyon be foglalua.

VOLTAC ez Világba nagy Feyedelmec,
Királyoc, Czifároc, gazdag Hertzegec,
Kiknec írva vanna nállunc életec,

Es emlékezetben ő hírec nevec.

Bennec egy nehínyat most elő hozoc,

Régbi dolgot halván hogy tanóllyatoc,

A kic Deác írást nem tanóltatoc,

Ha tanoltátok is, nem oluastátoc.

Sóloc az másodic Monarchiaról,

Másod fő Világi birodalomról,

Es a benne való fő Királyokról,

Cyrus, Cambiséről, és Dariusról.

Darius fiáról gazdag Xerxesről,

Es annac fiáról Artaxerxesről,

Es az nagy Sándorig mind az többiről,

De főképpen azért a négy elsőről.

Cyrus első Király az Perliában,

Ki illy módon írta az Királyfiba,

(Mert Királyi nemből való nem vala.)

Hogy onnat a Királyt ki verte vala,

Astiares vala neue Királynac,

Több egy Leányánál nem vala annac,

Leányát neuezic az Mandanenac,

Ez történéc lenni Annya Cyrusnac.

Mert Király ily álmot Leányról írta,

Hogy egyfő oly sokat húddozot volna,

Hogy fő lako helyét be tölte volna,

Sőt egész Asiat be folyta volna.

Meg rettenuén Király ezen magába,

Bőlcz álmom fejtőket gyorsan híuata,

Kic Astiaresnec meg mondtac vala,

Hogy Mandane miatt lenne romlása,

Azért el végezé azt ő magába,
Hogy Medus nemzetnek Leánt ne adgya,
Keüelyeknek lenni kiket tud vala,
Azért egy Persinnac őt atta vala.

Ennec az ő neue Cambises vala,
Ki noha ő nemzet de fegény vala,
Mely éiyel Leánt az el hálta vala,
Ackor ímet Király illy álmod látà.

Mandane méhéből tehát hertelen,
Ki egy Sölő nő, melly nagy véletlen
Afiat be folyta mind földön vízen,
Nap kellettől fogva túl Napeseten.

Inkább meg rettenuén Király, el fánà,
Hogy az Affionny után ő vigyáztatnà,
Es ha Fia fülne, fel ne tartatnà,
Harpagus fő Wrra ez dolgot bizà.

Azért egy fép Fia lón az Affionnac,
Kikézből adatéc az Harpagusnac,
Eledelül vinné hogy az Vadaknac,
Ne lenne buára végre Királynac.

Véué az Gyermekeket Harpagus sirua,
Nem tud mit műelni nagy busúltában,
Mert ha meg öli is, vőd ő írtába,
Vélle még Mandane meg bántathattya.

Sőt Attyafia is néki hogy vala,
Réfés halálába nem lehet vala,
De Feyedelménec sem véthet vala,
Nagy kegyetlen vóltát mert tudgya vala.

Azért Mitradatest hamar hiuatà,
Ki az Király barmút örüzi vala,
Az Vadac íarását és tudgya vala,
A fegény gyermekczyét kezében adà.

Videi, vgy mond, vefd el eft az Vadaknac,
Te tudod, gyakrabban hogy hún iáryanac,
Király paranczolja mint folgayánac,
Meg ísd, oka ne légy káruallásodnac.

Aranyas Bölczőben az Gyermec vala,
Es à poláyais aranyas vala,
Tíftes ábrazattya, fép vidamsíga,
Kít à Páftor el vún Kalibayába.

Alig útót vala be íól a házba,
A Felefegeis hozot hát halua,
Kérdi Wrát Afffony nyauallyayába,
Miért kéffet legyen annyit Vduarba.

Ah édes Gazdaaffony, à Páftor mondà,
Ladde eft, Afffonyunc Mandane fia,
Király hatta nékem vinném halálra,
Egyebet sem mérec en tenni abba.

Haluín eft az Afffony el álmelkodéc,
De vífontag ísmét fíuúében őtléc,
Hogy az holt gyermekén áft meg czerélnéc,
Es az ártatlan is vgy meg tartatnéc.

Nem léfén Királynac, vgy mond, tuttíra,
Mert ez holt gyermeket mutasd meg halua,
Ez sem tudgya hogy ő Mandane fia,
Kinec czak mi legyűnc, s lften tudóya.

Az gyermek élete így meg marada,
Ki gyors, íerény, okos, igen nő vala,
Tíz eftendős korban hogy útót vala,
Ki lenne, így en kí mutatra vala.

Az több Falubeli gyermekek közöt,
Tehát ő Hadnaggyà egyfíer tétetet,
Hún feregbe veri, rendeli őket,
Hún penig oístromnac nogattya őket.

Töruént elcsikben nékic fab vala,
Rendi hagyottakat bünteti vala,
Történéc egy Wrfi hogy vétet vala,
Kit ő tifti ferént meg dorgált vala.
Panaflani méne Attyához sirua,
Királynac bé viué az haragyába,
Királyi felféged vgy mond, meg hallya,
Fiamat le verte Páftorod fia.

Azért te felféged el ne fenuedgye,
Az én vén feiemetis meg bőczállye,
Fiam állapattyátis meg tekincze,
Wrfiat ha illyéc Rabnac vernie.

Artembares flauán Király riada,
Az páftort fiaftól hinác meg hagyja,
Mikoron mind ketten el időttec vólna,
Aftiages flóla így haragyába:

Te vagyé az, te rof hituán martzona,
Artembares fiát ki le taglotta,
Hogy mérted műuelni páftorem fia?
De el nem mégy velle általanfogua.

Felele à gyermek és bátran monda:
Felféged kegyelmes Vram, meg hallya,
Méltán czelekőttém vgy mint Hadnagya,
Kínece engedetlen mindenkor vala.

Czodálkozic Király gyermek miuoltán,
Eo nagy okofságán és batorfágán,
Oly ha meg ismeré az abrázattyán,
Az eflendeitis rea flámlálván.

El fogya magában, czak alig várya,
Hogy Artembareftől fabadulhatna,
A Páftorral titkon többet flóthatná,
Azért illyen flóckal őt el mutatá.

Solgám Artembares higy meg énnékem,
Hogy büntetés nélkül el nem menekedem,
Ha fiad sérelme aual meg léssen,
Mert többire vgyan magam fégyenlem.

Immár Király vagyon csak a Pástorral,
Kérdezi firtattya nagy buszulsálsal,
Mond meg, vgy mond, nekem egy igazsággal,
Hun vöd ez gyermeket ily bátorisággal?

Felele a Pástor: Edes magzatom,
Isten atta nekem, én testem, tagom,
Tíz estrendőbe íár, mióta tartom,
Az Anyais még él, most othon vagyon.

Ninczen, vgy mond, Király it semmi helye,
Himes befédidnec semmi ereye,
Nofa cziggazák meg, Am meg iyede,
Es mindent ki monda fégyeny féltébe.

Immár Harpagusra Király haragfíe,
Sine busultában vgyan változic,
Noha nem tettetni vgy igyekezie,
Hamar hamar hiyac, vgy ki változic.

Harpagus el iuta, Király így szóla:
Mely gyermeket read én bífiam vala,
Houa tötted vala Isten átkofíta,
Hogy mostan vén feyem buszúl miattar?

Bátron a Királynac Harpagus mondat:
Ihon ez Pástornac en attam vala,
Es hogy megis öllye, meg hattam vala,
Solgaimmal megis kimlettem vala.

Sőt a testét nekem halua meg hozáe,
Es semem látára az földben áfíe,
Nem illet én hozzám nagyob hoherfíg,
Erre sem boczátna az attyafífig.

Király hogy ez főkat hallà, vestegle,
Noha nagy bosszuba fő vala fiue,
Tetteri gyermekén mint ha örülne,
Azért Harpagusnac ilyen felele.

A gyermek el vestén főkat bántottam,
Leanyommal érte haragban voltam,
De immár örülöm, hogy meg találtam,
Vigan is akaroc laknom vaczorán.

Ackorra sőt te is ide tartozzál,
Hogy en velem együtt vigan lakhassál,
Io borral érette te is áldozzál,
Banatid othon had, it ne bántodgyál.

Az te fiadat is addig küld ide,
Had áldozodozzanac az két gyermekcze,
Mert gyönyörűségem nagy vagyon benne,
Annyáért is el küldőc hódakelve.

Ez főc vtán méne Harpagus haza,
Eorómében fiát be külte vala,
Tizenkét estendős korban ha vala,
Kit Király míngyárást fel kontzoltata.

Kit sítue, kit főue szerzete benne,
Hogy az vaczorához minden le öle,
Az többinec lúh hús vala késsítue,
De Harpagusnac az önön gyermeke.

Mint tessene, kérdi Király, az étkec,
Nagy térd haitua mongya, hogy ió izűdec,
Meg szolgálom, vgy mond, te felfégednec,
Bizonyára nékem igen rettzenec.

Inté Király à hozzà hagyottaknac,
Eleibe rakác kic Harpagusnac,
Feyét, kezét, lábát édes fiának,
Kin minnyáyan vgyan el ayulánac.

Nem

Nem sola Harpagus semmit buába,
Fel fedé à testet és méne haza,
Az több vendégekis ki kí el o fla,
Astiages örül hogy boszút állá.
Más nap alom feit őit be híuatá,
Kiknec eleikben az dolgot adá,
Mit kellene tenni kérdezi vala,
Mert à gyermek élne, meg nem hólt vólna,
Feleléne azoc, hogy búkfég vólna,
Hogyha vgyan vólna, hit orflaglana,
Mert afit az áldozot nyiluin mutatná,
Isteni akarat és igaz vólna.

Vgyan vgyon, Király nékiec mondgya,
Es mikor Királlya tétetet vólna,
Az több gyermekeknek tistet őft vala,
Azzal birodalmát mutattya vala.

Nem búkfég hát félne, à Bölczec mondnae,
Mert kis Királyról az álmoc főlnac,
Bátorfág adatéc ezzel Királynac,
Eshaza küldetéc Cyrus Annyánac.

Meg ért emberkorba ki mikor iúta,
Teles vitéz ember benne lőt vala,
Minden ember őtet fereti vala,
Czak Astiagesnec nem tetzic vala.

Harpagusis őtet tisteli vala,
Ki Astiagesre nagy boszús vala,
Alkolmatofságot czak halaz vala,
Mint Királt Cyrushnac közben akafsa.

Hamar egy leuelet írà Cyrushnac,
El küldé halsába egy fogot Nyulnac,
Mellelte meg hagyà hű folgayánac,
Hogy Cyrushnac adná czak őmagánac,

Cyre, Cambisene vitézlő fia,
 Kire az Istennek volt bizony gondgya,
 Mert erre kálomben nem iúttál volna,
 Aly bossút Királlyon most haragodban.
 Eo ackarattyából el vesérel volna,
 Ha en tégedet meg nem tartlac vala,
 Attyád helyet néked gyilkosod vala,
 Ha foglaidból attyád nem léflec vala.
 Most azért ideye hogy meg büntessed,
 Az en bossúmat is raita ki tölczed,
 Ki miket fenuedtem légyen éretted,
 Afti hissem hogy immár régen értedted.
 Ez dolognac penig könnyű a módgya,
 A Persákat kiztesd fel csak Királyra,
 Es hoston hozd reánk be Mediara,
 It mind kéflec lefűnc a pártolásra.
 Mert en az Wrackal mind meg ferzettem,
 Es az te neuedre őket esküttem,
 Hadnagy is nem léfcsenki kiűllem,
 Azért könnyen Király kezeden léfcsen.
 Harpagus tanaczát hogy Cyrus vőué,
 Hamar illyen módgyát dolognac lelé,
 A fő Persa népet mind egybe gyűté,
 Besédét elöttöc és ígyen eyté.
 Ihon vagyon, vgy mond, Király leuele,
 Mert ál leuel vala formálua tölle,
 Kiben engem emelt erre a tífte,
 Vgy nézzetec immár mint Hertzetekre.
 Paranczolom azért feyenként néktec,
 Hogy egy egy Kassáual ielen legyetec,
 Mert nagy dolgom léfcsen hólnap veletec,
 A kicsit nem léfcsen, mind meg büntetlec,

Nagy

Nagy sürös töulset más nap mutatá,
Mellyet eilig véllec mind káfltatá,
Mikor el boczátá őket, meg hagyá,
Hogy más nap gyűlnének hozza laknia.

Mikoron immáron íól laktac vólna,
Mellyiket ferefnéc kérdezi vala,
Az tegnapi munkát á káflásba,
Auagy az íó lakíft nyugodalomban.

Nagy kőz á keitő kőft, feleltec vala,
Mert minden nyauallya á káflásba,
De vífont minden íó ez állapatba,
Cyrus erre vífont nékiec monda.

Igy vagyon dolgotoc Persiaíac,
Az még az Medusoc raitatoc fántnac,
Ti csak Raboc vattoc, ók wralkodnac,
Tí rabotálkottoc, ók vígan laknac.

Azért ha ennékem engedendetec,
Mind fíabadoísocká titóket téflec,
Hogy ha nem engedtec, mind el veítelee,
Mostan erre gondot vgy vífellyetec.

Astíages Királt farba rúghyátoc,
A dolgot en velem heuen foghyátoc,
Mindent érettetec en meg próbáloc,
Eletet és halált egy aránt tartoc.

Régen eft á Persíac keuánnýác vala,
Medusoc igayát meg vntác vala,
Astíages hogy eft meg tudra vala,
Cyrust posta által híuattya vala.

Cyrus, eregy mond meg Királynac, mondá,
Im adót nékie kéfítec vala,
Hamaréb ot léflec, hogy nem keuánná,
De kéfen óldalán légyen Stablyáya.

B_a

Astíages

Astíages mingyárt hadát felgyűrté,
Mediát, Bactriát mind felvéteté,
Harpagust előtűz Hadnagya tévé,
Vgy elvesztet vala esse nékie.

Mikor immár sembe menni kel vala,
Királyal kevesen marattac vala,
Altal mind Cyrushoz mendeknec vala,
Király is fűttába igyen sűl vala.

Igy sem őrdűl azért Cyrus, meg láttya,
Alig haladhata Echaranaba,
Onnat mikor ísmet ki őrdűt vólna,
Eleuenen Cyrus kezében iúta.

Harpagus melléye ottan íarűla,
Kérdi mint tettzenéc most a vaczora,
Nagy rút semmel rea Király néz vala,
Ha ő dolga volna kérdezi vala.

Mind enyimez, vgy mond, bánodé Király,
Az vaczora nékem laddé miben ál,
A bűnért az listen raitad bossút ál,
Hogy magzatom nélkül engemet hagyál.

Cyrus Astíagest el nem boczátá,
Hanem mind holtáig mellette tartá,
Mediát Persiahoz halgattatá,
Kuldűsből kazdag dűlt aual czinála.

Mediát gazdag nép mert lakya vala,
Soc nagyra vűgo Wű ő benne vala,
De Persiát fűgűny nép lakya vala,
Semmi Wű ő benne vgyan nem vala.

Es így iúta Cyrus az Királyűűghoz,
Soc Orűűgot haíta meg Persiahoz,
Valami halgator az Aliakhoz,
Aű ő mind foglalá az Persiahoz.

Lydiát

Lydiát megháta Cræfust meg fogá,
Kinél gazdagb Király akkor nem vala,
Annac lakó helye Sardisban vala,
Arannyal Pactolus által foly vala.

A Tenger két felét hogy így meg háta,
El indita hadát Afsyriára,
Aft is meg haitani kéuánta vala,
Kinél seb Tartomány nagy föld nem vala.

Abban vagyon az nagy Babylonía,
Kinec mi voltárol soc irás rakua,
Cyrus ideyébe vólt seb formáya,
Hogy nem soc ödöuel annac vtánna.

A Királyi fő hely volt Mediaba,
Ecbatana neue Váralnac vala,
Hozà Cyrus onnat az Perfiaba,
Holot néki Vároft Susit valaftà.

A Coaspes vize megyen mellette
Kiből, valahoua à Király menne,
Italára vala nékie vize,
Aft Eofuérc vonftàc Ezüst edénbe.

Négy fekeret arra csak tartnac vala,
Kic Ezüst hordóckal valínac rakua,
Afsyriabais Cyrus így iútà,
Hogy à Gindes vizét elérte vala.

Akarà el kelni gazloba ráta,
Maga nagy Haiós víz és sebes vala,
A Nap ftent louait néki nodità,
Kiket à sebes víz el czapot vala.

Nagy erőffen Cyrus ráta haraguéc,
Hogy ilyen Királyon ez ftégyen eféc,
Tölle à ftégény víz fenyegettétéc,
Hogy térdig sem érne, ollyà rétetnéc.

B;

Azért

Azért ot Táborát ám le állitá,
Egész Eftendeig Gindeft áfatá,
Negyed fél ház réfre à vizet oſtá,
Azzal csak hatalmát ő mutogatá.

Babylonjahoz immár el iútá,
Kic őtet az mezőn kűn váryác vala,
Belől lis iő móddal kéfűltec vala,
De Cyrus nálloknál hatalmasb vala.

Azért őket gyorsan meg fűtamtatá,
Es mind à Vároſig rutúl vágatá,
Város ſoc éléſſel meg rakua vala,
Mondhatatlan erőſ talais vala.

Az Eufrates penig által foly raita,
Kiből à be ſorúlt nép iſſic vala,
Cyrus nagy ſokáig őle alatta,
De végre ecképpen gondola rólla.

A víz à Várasba hűn be foly vala,
Népénec egy réſét oda állatá.
Mingyarált rohánna neki meg hagyá,
Mihelt az Eufrateſt apályon látná.

Az Váraſon felűl à mely Tő vala,
Kit régen Nitocris áſſatot vala,
Annál is nagyobbát ő kezdet vala,
Hogy oſtán az vizet abba boczáſſa.

Sántalan ſokalág aſt áſſa vala,
Azért nem ſokára el kéfűlt vala,
Az Eufrateſt abba be vőtte vala,
Addég az Vároſnál meg ſállot vala.

Rohanának ottan be à Városba,
Cyrus is ot terme, népét nogattyá,
Vároſbeli nép nec lnnepe vala,
Ackor is vigadnac, tántzolnac vala,

Mint

Mint hogy az Varos is igen nagy vala,
 Hamar a dologba hir nem lott vala,
 Az Város falához ok biznac vala,
 Azért csak semmit sem vigyáztac vala,
 Cyrus elött azért ok fútnac vala,
 Ki nekic népével inokban vala,
 Az tántzot mind addég sem hartac vala,
 Az még Cyrust ráitoc nem láttac vala,
 Babyloníához Cyrus így iúta,
 Ki Assyrianac fő helye vala,
 Az Massagétákra onnat indula,
 Az Araxeisen túl kic laknac vala,
 Soc ok Királt abban viseli vala,
 Ember felet magát alította vala,
 Ió szerenczés volt át minden hadíba,
 Győzhetetlen népét és láttya vala,
 A Massagétákra azért indula,
 Királyoc azoknac akkor nem vala,
 Czak az elődedin mert megholt vala,
 Felesége neue Tomyris vala,
 Fia Spargapises egy marat vala,
 Ki noha immir emberkorba vala,
 Mind az által Annya paranczol vala,
 Eo penig Annyának Hadnagya vala,
 Gondolkodéc azért Cyrus magába,
 Mint lenne iob módgya kezdet dolgába,
 Eo előb mehetne rapazlagában,
 Végre így végezé gondolattyába,
 Királyne asszonhoz követet küldé,
 Ki által magának ötet kéresse,
 Okos asszony érté mi kel nekic,
 Azért ilyenképpen neki izene,

Media

Media Királya ettől meg sünyyel,
En reám te semmit ne törökedgyél,
Mert ki tudgya téged mi szerencze léi,
Dolgot hazayába rof, à ki nem léi.

Még bekéuel mehetz te orfágodba,
Hadgy békét nekünk it az mi Hazánkba,
Vagy ha térni akarfi segény Getákra,
Ha mitál, ves csak bolondfágodra.

De terméketedet értettem s tudom,
Nyughatatlan elmed tenéked vagyon,
Az telhetetlenség is benned vagyon,
Azért vegyed nekem ilyen tanáczm.

Im en hatráb fálloc be Orfágomba,
Így által à vizen en határomba,
Vagy en által megyec te birtokodba,
Vgy ofrán végezzúnc kéuanfágunkban.

Tanáczközéc Cyrus nagy lokat rólla,
Job az kettő közzúl hogy mellyic volna,
Segény fogoly Cræsus arra tanácsla,
Hogy ő kellyen által inkább azokra.

Mert Királyne affony ha által ióhet,
Es minden hadával ha reád kelhet,
A szerencze raitad hogy ha mit eíhet,
Ottan ez darab föld tölled el kelhet.

Te penig à vizen túl annyit nem nyerfi,
A mennyit csak könnyen innét el vesíhetz,
Stabad tanáczið köft ki mit fól ehez,
De az en tanáczm ez dologban ez.

Mikor által kelúnc az Araxelsen,
Egy napí íáro föld mennyúnc bellyebben,
Keufet és roffat hadgy ot népedben,
Bort is hadgy azockal élést is bóuen.

Ast mikor

Ast mikor meg littyie à Massagetie,
Czak à keüés népét ök meg vallyie,
Etelnec iralnac magokat adgyie,
Eomagoc réfegen magoc meg adgyie.

Az Cræsus tanaczát Király fogadã,
Kírlne affonnac tudára adã,
Ighireti ferént hítráb állana,
Mert ő menne által be az orfígha.

Tomyris elölle hítráb el állã,
Cyrus is költözni hogy akar vala,
Halalít mint ha vgyan érzi vala,
Cræsus à fiánac előb állna.

Ez embert vgy tarczad, feretõ fiam,
Ha en ide hálnéc, mint en tartottam,
Meg maradgy tanaczán mindenkor bátran,
Kítl én immíron sokat tanóltam.

Serencze nem tudom mostan mint folgál,
Hogy ha ot taptal engem à halál,
Ne vessénc egyfer smind, eregy Cræsusfal,
Vissza Perfiába az te hadaddal.

Cyrus ezenközben el káfolodéc,
Minden ereyéuel által költözéc,
Mikor az vízen túl éiyel alunéc,
Illyen álom ackor tölle lítottéc.

Histafesnec egy ifiu fia vala,
Húf estrendõs, neue Darius vala,
Olly nagy szárnyát annac látà álmában,
Állát, Európát hogy ki be fognà.

Fel keluén Histafest ottan híuatã,
Czak titkon magínac és igyen fõla:
Az Isten ennékem ma tudnom adta,
Hogy fiad Darius elarúlt vólna.

Azokért mentéft meny oda haza:
Es mind addég legyen te fogf' godba,
Még ísmet meg térec en Perliába,
Hogy törüént állac ackor reáya,
Dőt inkább az ilom felenti vala,
Hogy ifiu Darius lenne Királlya,
Egész Asiaba nem foc vártatua,
Mert fia Cambises hamar elhalna.

Felele Histaipes: az táuoll' legyen,
Valaki tamadgyon hogy Király ellen.
Ki hataláltat, meg hallyon menten,
Feyénec kegyelem semmi ne legyen.

Te nálladnál nem vólt nek'inc iob Wrunc,
Te vtánnad Persic mi Wrac vagyunc,
Az Medus Wrakon most wralkodunc,
Edes Atty'inc vagy te nek'inc, nem Wrunc.

Bír azért el mennyec en Perliába,
Meg fogom fiamat önön hízába,
Es mind addég tartom tenéked fogua,
Az mig à lupiter hoz téged haza.

Buczuzuán Cyrulól azért meg tére,
Cyrus penig bellyeb egy nappal méne,
Ot hagyuán népébe meg visszá idue,
Az mint Cræfustal el vala végezue.

A Királynénac is hada fen vala,
Kit ő három réfre osztator vala,
Az egyic réfénc fia Hadnagya,
Két réfét mellette tartotta vala.

Látuán Spargapises à keués népet,
Rea méne, és mind le vága őket,
Látuán à foc idő bort, és à kéffétket,
Hozzá telepké mind az sereget,

Vigan éfnec ifnac nem gondolkodnac,
Attrác ő magokat az erős hornac,
Réfegec minnyáyan mír hogy valí nac,
Ottan raitoc terme népe Cyrusnac.

Réfegekben sokan le vígatí nac,
De még anní l többen el fogatí nac,
Réfegec valí nac nem vihatí nac,
Efnec kezében azért Kírílynac.

Tomyrís hogy hallá ez veszedelmet,
Eshogy Spargapitesis foglya eset,
Igen bosszónkodí hogy ez így eset,
Azért küldé Kírílynac ily levelet.

Vérbe telhetetlen te kevély Cyre,
El ne hí d magadat hogy ez így eséc.
Meg od inkább magad raitad ne eséc,
Es vísszá a kölczön ne fordítséc.

A bor ereyével nem vítezé sseggel,
Verted meg népemet csak réfegsé sseggel,
De en veled víuoc embersé sseggel,
Ha semmit nem gondolí íó íntésímmel.

Meghis kérlec inkább téry vísszá innét,
Meg engedec hogy így vesztéd népemet,
Boczásd el békével en gyermekemet,
Vélle egyetembe fogoly népemet.

Mert esküszöm a fényes napra,
Az Massagetáknac az ő wrokra,
Nem boczátlac vélle az más vílíg ra,
Sőt elég vért töltde egyser torkodba.

Nem gondola semmit Cyrus ez főckal,
Vélle dolgít lenni Affony állattal,
Eopeníg fsembe vít foc Kírílyyockal,
Azért a levelet vdué czúfsággal.

Spargapifes hogy meg izonúla,
Magát fogva lútuán czodállyá vala,
Kezét meg boczássá c könyörget vala,
Es legottan magát meg ölte vala.

Királne hogy hallá fia halálát,
Nem állhatá tovább nagy bossúságát,
Cyrusra inditá míngyárt táborát,
Vitéz effes módon rendelé hadát.

Leg elől állatá a nyilasokat,
Símfériyesséket, Parittyássókat,
Azoc vti n penig a dondar hadat,
Alittya Cyrus is erőssen magát.

A nyilasoc azért igen lövénece,
A Cyrus hadából sokat vettékénece,
Végre a lantzára, Kardra kelénece,
Ot vgyan valóba emberkedénece.

Egyic fél is futni nem akar vala,
Mert az hasznos futást fégyenli vala,
A soc vér patakkal köztől foly vala,
Cyrus is seb miat el veszt vala.

Lútuán aht a Persic meg futamánac,
A kic futhatánac el faladánac,
De nagyob részére mind el hullánac,
Foglya csak kevesen sem akadánac.

Cyrus testét Affony meg keresteté,
Es egy tömlő vérbe be meriteté,
Vérrel ki nem győzél soha telni bé,
Erd meg, vgymond vélle, immár tellyél be.

Igy fizeté Affony segény Cyrusnac,
Es eleget is tön fogadafsínac,
Ennyi hasznát véve Cyrus Cræsusnac,
Meg adá az satzot Cræsus Cyrusnac.

MASO.

10
MASODIC RÉSÉBE

Cambises Királynac visselt dolgai,
czoda bolondoskodási, kegyetlen-
kedési, és halála.

CYrus Scythiába hogy így el vesse,
Cambises lón Király mingyárt helyébe,
Attya természetü nem vala ebbe,
Sem had viselésbe módgya és esse.

Vesteg mind az által hogy ne heuerne,
Soc tartományokból nagy hadat gyűtve,
Kiül Aegyptumra vég tere mene,
Hogy ő is határát azzal teryezse.

Király Psammenitus ackoron vala,
Egyptumba mikor Cambises iutá,
Psammenitus késsen őt várya vala,
Azért Cambises is melléye állá.

Más nap az viadal mind estig tarta,
Kiben nyertes vala Cambises hada,
Psammenitus népe Memphisbe fúta,
Vala erős Váras ez Egyptumba.

Odais követét Cambises küldé,
Ki magoc megadná, szép főval incze,
De azoc le vágá mind izről izre,
Azért Király méne mingyárt Memphisre.

Tized napig Váras talig vitará,
Magát Cambiselnec az is megadá,
Psammenitus Király közben akadá,
Ki hat estendeig orfoglott vala.

Bírodalmát Király el vőtte vala,
Többel együt fogva őt tartya vala,
Memphis piatzára ki külte vala,
Alhatatóságát hogy meg vizsgálja.

Az piatzon többel é egy fal alaf,
Nagy vas lóntz le nyemta fegénne nyakát,
Király le vonatta drága ruháját,
Rab módra nyirette fel az ő hayát.

Vala nyauallyásnac egy leankaya,
Annak is hátára Tömlőt adatá,
Estőb leanyockal küldé a kútra,
A tereh fegénne fókailan vala.

Látuán azonmenni ki ki leanyát,
Ki ki vgy kefergi nagy nyauallyását,
Pfammenitus látuán az ő leanyát,
Nem bóla, le síté csak az orizayát.

Azomba a fiát láttya hogy hozzác,
Kezét hátra köttéc, többire vonfác,
Két ezer Wr fual hogy le kontzollyác,
Eo csak sem suhaita, a többi sirnac.

Harinadfor történéc hogy egy baráttya,
Kinec íauát haidon ő vötte vala,
Minden íauaitól fosíva küldülua,
Aft latuán erőssen íaigattya vala.

Cambises aft haluán kérdeti vala,
Miért az leanyat nem fánta vólna,
De sőt a fiát sem siratta volna,
A baráttyán peníg íaygator vólna.

Pfammenitus monda, mond meg Királynac,
Az en nyauallyám sockal nagyobbac,
Hogy nem mint töllem siratathassanac,
Semmi siratás nem elég azoknac.

Iól tőt barátomat de mikor lánám,
Hogy féllél küldülua meg nyomoroduán,
Ki nem régen vala nagy kazdagfogban,
Ennekem vgy tettzic méltán íaigatam.

Király

Király ez vállaſon el ſímelkodéc,
Elſette Cezárus is fel ſoházkodéc,
Cambifeſtől hőséig el tápláltatéc,
Vélle à ſerencze de végre botléc.

Mert el hiúén magút à ſabadſígba,
Mellyet Király néki engedet vala,
Partot Király ellen űrni akara,
Kiért néki eſec ſőrnýű halála.

Király egy Bikánac vérét véteté,
Es vélle melegen fel hőrbőlteté,
Melly el folyuán teſtét, ſőrnýen meg őlé,
Arultaraſínac ily haſnút véué.

Cambifeſ Memphisből mene Sainba,
Az Amaliſteſte ki ásatnia,
Kit mikoron ő fel áſatot vólna,
Rettenetes képpen verette vala.

Amaliſtra Király nagy boſſűs vala,
Hogy leányút néki nem autta vala,
Az hadnak is eggyé oka az vala,
Az teſtét végre meg égette vala.

Immár mind kezében Egyptum vala,
Vy had indítáſra magút gondola,
Mert Carthagorais igentőr vala,
Az Nap Papyárais ſándéka vala.

Arabiában az Stereczéneket,
Nem feleltetheri el gazdag híreket,
Egy ſers mind illy három hadat emleget,
Attyút meg haladni az igyekezet.

De Cyrus ereyét merſekli vala,
Hadút ahoz képeſt indította vala,
Cambifeſ valamit el gondol vala,
Mind véghez viheti aſt tudgya vala.

Cartha

Carthagora azért visszi ereyét,
Az Nap Papyra ellen louag seregét,
A Sereczenekre vduara népét,
Három részre igrén rendelé népét.

A Sereczeneknec meg kimléféré,
Köuettség fin alat onnat erefite,
Ayándékokat is Királynac ferze,
Hogy már baratságot ő velle vetne.

Az ayándéc penig egy Köntös vala,
Egy arany lántz, egy arany peretz vala,
Egy tonna kenet, egy hordo bor vala,
Mellette a Köuet így főllot vala.

Az nagy Király keuán barátod lenni,
Es akart általam meg látogatni,
Ez ayándékokkal téged tisztelni,
Kikben főkot othon ő gyönyörködni.

A Sereczen Király de tudgya vala,
Hogy kimec vólnának íól érte vala,
Cambises erkölcsét hallotta vala,
Azért köueteknec így felelt vala.

Nem azért boczátot Király titóket,
Auagy hogy igen bőczálllyen engemet,
Auagy hogy keuánná egélségemet,
Hanem hogy keuánnya inkább földemet.

Azért tis hazuttoc, mert kimec vattoc,
Hamis lstenelen ember Wratoc,
Hogy az másét igrén főmyuhozzátoc,
Kikről soha nem vólt semmi bánástoc.

Ez iyat vigyétec azért nékie,
Es a mikor léssen annyi ereye,
Hogy annac idegyét ő fel verhesse,
A serenczét ide ackor kéferezze,

Hílt adgyon penig az Isteneknec,
Hogy vagyon minékinc Sereczéneknec;
Nem keuannyuc földét egyéb nemzetnec,
Mert rá is mitőlinc retteghetnétec.

Eft monduán le veté az íy idegét,
Czudállya à Kőuet temérdekfégét,
Sereczen Királynac ő nagy ereyét,
Rettegue halgattyá kemény beffédét.

A Kőntőst is véuén Király kérdezi,
Mire valo volna kiczoda fűi,
Kit hogy meg beffélé à Kőuet néki,
Király is vissont így felele néki.

Az czalírd embernec czalírd ruhíya,
Benne álnokfigít reytezue tartya,
Hogy az arany linczra kérdezue íuta,
Kőtozni valónac alíttya vala.

Erősbecit, mondá, énnállam vadnac,
Es à tömlőtz felé ők ballagínac,
Holot à főc foglyoc à kic valónac,
Nagy arany linczockal kötue valónac.

Mikor mindezeket meg lítetté volna,
A Kimec bucz ízuán meg tértec vala,
Cambísefnec mindent meg mondíac vala,
Kin ő nagy erőssen haragut vala.

Azért az orába vtra indula,
Sem élést nem ferze à hóffu vtra,
Sem még őffue gyűlne hadát nem vtra,
Hanem menten méne bolondlágába.

Thebas városába mikoron íuta,
Eotuen ezert hadából ki vlašta,
Kiket az Ammonra mingyárt boczíta,
A Sereczénekre méne ő maga.

D

De még

De még csak keveset mehetet vala,
Hogy minden éléjse el fogyot vala,
Sem kenyér sem barom immár nem vala,
Meghis előb előb ő siet vala.

A Had csak gyökérrel lakozic vala,
Egy más előt a fűvet kapyác vala,
De hogy a homokot elértec vala,
Affélétis már nem kaphatnac vala.

Azért köftöc nyilat vonfanac vala,
Es minden tizedet meg éfnec vala,
Egy más végre addég meg öttéc vala,
Hogy alig időhte harmada víssa.

Az Ammonra penig boczátot hada,
Dafis városhoz hogy iútot vala,
Nagy féluéss hertelentámadot vala,
Es mind a homokba vesztenec vala.

De Carthagorais kiker küld vala,
Mind Feníciában lakoznac vala,
Frigyet Carthagoual azoknac vala,
Eoker azért Király meg hatta vala.

Hadíval Cambises azért így írã,
Mindent bolondfigból mert indit vala,
De végre vgyan meg bolondult vala,
Hogy az Apis lsten meg ölte vala.

Ez az Apis penig egy Tíno vala,
Fekete, homlokán egy kis hóldósa,
Sas Keselyű képe az hátán vala,
Az Egyptomiác imádgyc vala.

Azért elő hozni Cambises hagyã,
Kit mingyűrűst farba vgy Czapot vala,
Hogy fél fara éppen le fakat vala,
Végre meg rothada, és meg hólt vala.

Bolon

Bolondoc nem ilyen vegymond az Isten,
Hogy okralan állat képű ő legyen,
Sem húsa sem vére Istennek nincsen,
A nagy vereséget hogy ő érezzen.

De az Papokat is gyorson kapatà,
Raitoc söt marok vesztét faggattatà,
A kic néki Innepet állnec vala,
Sokakat azokban is le vágatà.

Még Memphisbe lévén egy álmod l'ra,
Mint ha Perfiából Posta iőt vólna,
Olyan hírt őnéki ki hozot vólna,
Hogy Perfiát Smerdet foglalnia vólna.

Attyafia néki ez penig vala,
Bosfuyiba k'lte vala csak haza,
Két vya az iyat hogy vonra vala,
A fereczen Király kit küldet vala.

Az álmon Cambises igen busula,
Mert az birodalmot ő félti vala,
Azért ő Prexaspest haza válafta,
Cancellariusza ez néki vala.

Dolg'at azért velle közlőtte vala,
Kinec hűségébe kétes nem vala,
Ki hogy haza iútà Susa váríba,
Smerdet titkon mingyárt meg ölte vala.

Azomba Király is el bolondula,
Noha tellyes esse soha nem vala,
Nagy kegyetleniséget népén őz vala,
De attyaftit is nem bánnya vala.

Eggyetlen egy Eoczt meg áletteté,
Eo magtalanfígít meg nem tekinté,
Azzal is Orfígít meg kesserité,
Ímet ilyen dolog csak hamar éré.

Dz

Két Húga

Két Húga őnéki igen szép vala,
Egyiket el venni akarya vala,
Törüénnyel meg látni előbb keuana,
Fő Törüény teudít azért hívatá.

Vólnaé olly törüény kérdezi vala,
Ki Húgát el venni szabaddá hadgya,
Az Törüény teudé mint hogy félnece vala,
Efelesen így néki feleltece vala.

Ollyan Törüént, Király, mi nem találunc,
Réghi törüényeket nóha fel hányunc,
Hogy á kiuel egy test, és egy vér vagyunc,
Aual szabad legyen minékiunc hálunc.

Mind azon által egy Törüény ást tartya,
Hogy á Persiai Király fiandéka,
Nékie mindenkor törüénye vólna,
Valami tettzenéce, mind szabad vólna.

Egyic Húgát azért Király el véué,
Meg vnuán csak hamar ást, ám meg ölé,
A misikat ismet helyyébe véué,
Ást is nem sokára vnuan erefté.

Illy latorfogokat ő miuel vala,
Háza népét gyakran öleti vala,
De az Wrackal is vgy bánic vala,
A bolond latorfog mert birya vala.

Cancellariussa Prexaspes vala,
Az fia peniglen fő Pohárnakya,
Egyfer Király tölle kérdezi vala,
Az Wrac felölle ki ki mit főlna.

Felele Prexaspes minden iót főlnac,
Csak hogy résegesnec keuelsé tartnac,
Atty idnális iobnac téged alitnac,
Mert Wra vagy immár mind Egyptumnac.

A Veres

A Veres Tenger is te birtokodba,
Kínec egyiket is Cyrus nem bírta,
Cræsus is ez főkat mind hallya vala,
Azért ő is hozzá ighen főlt vala.

Ennékem te felféged meg bocz ílsa,
Attyád felfégedet még meg haladta,
Mint kínec még nincz ily hatalmas fia,
Mint ő felfégedet vtánna hatta.

Haluán afe Cambises igen örüle,
De más felől rakua méreggel főue,
Vala nagy haragya a Prexaspesre,
Wraktól hogy vólna réfeges neue.

Prexaspesnec azért haraggal monda,
Lásd meg hogy ha igaz az Wracfaua,
A hún ál a fiad amaz aytóba,
Lò bizonyig léfien ő ez dologba.

Mert hogy ha a főuet lóni találom,
Minnyáyan hazuttoc bizonytal tudom,
De igazat mondtoc ha nem találom,
Es bár bolond neuem nékem maradgyon.

Azomba meg húzá erős Kéz iyát,
Vgy találà lóni Prexaspes fiát,
Hogy fel halsítatuán mingyárt az iffiat,
A főuen leléc az nyilnac a vasít.

Nagy katzagua, hísem találám, monda,
Látodé, hogy hamis az Wracfaua,
Nállamnál iob lóudt kít láttál vólna,
Isten sem lehet iob, Prexaspes monda.

Cræsus mind ezeket hogy látra vólna,
Rólla lógy beféddele incze gondola,
Mikor azért egyfer el kefte vala,
Eo hozzá is mingyárt nyilat ragada.

Előlle Cræsus is gyorson ki futa,
 Kapnéc, és meg ölnéc meg paranczola,
 De mint kic erkölezét iól tudgyác vala,
 Nem bántéc, hanem csak el dugtéc vala.
 Illyen reménfégec mert nékic vala,
 Hogy Király még Cræfust látni kéuánna,
 És akkor ást meg is ayándékozna,
 Aki ötet néki elő hozhainá.
 Egykor azért Király ím meg keuáná,
 Mellyet á fogai hogy lóttéc vala,
 Hogy még Cræsus élne meg mondtéc vala,
 Ást bizony örülöm, Cambites mondá.
 De az ki miat él, bizony meg bánnya,
 Es azokat mind meg ölette vala,
 Illy kegyetlen bolond Cambites vala,
 Kiért az Ország is gyűlöli vala.
 Azért meg eképpen bolondoskodíc,
 Perfiatól meffé Egyptumba lakíc,
 Két Mógusattyahófüe eskefic,
 Patizites egyic, Smerd vala másic.
 Módgyoc penig abban imillyen vala,
 Eoczét Cambites meg ölette vala,
 Kit azért keuesen csak tudnac vala,
 Es felette igen feretnec vala.
 Lóttyc vala Király magtalanfágát,
 Smerdnec tudgyác vala nagy ímborífágát,
 Vgyan váryác vala Király halálát,
 Hogy néki adhatnác az ő ístípyát.
 A két Magus penig iól tudgya vala,
 Hogy á Cyrus Smerdgye el vefet vala,
 Mert Prexaspes ötet meg ölte vala,
 Egy másal azért ök v. gefetec vala,

Patizites

Patizitás akkor némes Sufába,
 Király távol lévén, Hely tartó vala,
 Eoczt azért Smerdet rá vőtte vala,
 Az igaz Smerd helyén magát mutatná.
 Postákat is féllel hamar boczta,
 Kicdözzül egy Egyptumban is iúta,
 Hogy minden rendeknec meg paranczollja,
 Smerdet nem Cambisest minden halgassa.
 Király Egyptumban mikor azt hallá,
 Véli vala Prexaspes elarúta,
 Smerdet talám ő meg nem ölte volna,
 Mert más Smerdet lenni ő nem tud vala.
 Király azért gyorsan, Prexaspes, mondá,
 Hallodé, mit mondot ott kán egy Posta,
 Így írtálé hiuen el a dologba,
 A melyet te reád en bírtam vala.
 Felele Prexaspes Királynac, s monda,
 Ne félljen felféged Smerdtől bár soha,
 Mert abban hű voltam en a dologban,
 Es en törttem őtet koporfoyában.
 Boczás el valakit azért én velem,
 Hogy a Postát néked en megérhessem,
 Felféged is töllem mindent meg érczen,
 Ezennel meg látod hogy semmi léssen.
 Meg hozá a Postát Prexaspes monda,
 Látadé te ember Smerdet Sufába,
 Felele a Posta, en nem azólta,
 Az miolta Király ide indula.
 A Hely tartó küldöte engemet ide,
 Több Országokrais mind el küldéze.
 Cambises azt haluán vgy meg iyede,
 Hogy sokáig nem lön neki meg fine.

Végre

Végre hogy meg isue esse, kérdezi,
 Kiczoda fog tehát az a Smerd lenni,
 Felele Prexaspes, fogom érteni,
 A Magusoc akarnac partot venni.
 Mert a Helytartónac vagyon egy Eocze,
 Okos iffiu legény, és Smerd a neue,
 Eoczedh^o z hasonló képű mindenbe,
 Csak hogy a fél fiú el vagyon metzue.
 Király hogy azt hallá, el álmelkedéc,
 Es ottan az álm sítuében őrléc,
 Az Eocze halálán igen bánkodéc,
 Hogy így a neuekben megczalatkozéc.
 Nagy búsan azért lóra fordúla,
 Susa felé gyorsan hadát inditá,
 Felváltéban kardgya ki eset vala,
 Eppen az ágyékán által ment vala.
 A seb miatt mingyárt meg fődült vala,
 Mint hogy az előt is Kórfagos vala,
 Még his azért loua hátán vlt vala,
 A mint mehet vala és megyen vala.
 Feltekintuén egy szer egy Várást látá,
 Mifégyen a neue kérdezi vala,
 Echarana neue mondottác vala,
 Ottan annál inkább el fődült vala.
 Mert mikor halálát egy szer tudatná,
 Az isuendő mondo azt mondra vala,
 Hogy Echaranaba lenne halála,
 Azért Mediaba nem megyen vala.
 Ollyan neuő Vóros mert kettő vala,
 Egyic Mediaban a fő hely vala,
 Másic Syriaban, hól meg holt vala,
 Kit lenni Cambises nem értet vala.

Hogy

Hogy azért eléréc à Vároft, monda,
It kel Cambifefnec im meghalnia,
Az vón csak hamar ot meghólt vala,
Hét eftenődtől uén Királyfagába,

HARMADIC RÉSE.

Az Két Magusnac meg Metéffe. Dariusnac ez-
da képpen való Királyá lére, Babylonifnac viſſa
véuélle, Scythiara menélle, Ferenczétlenſ ge az
had viſelſſe, és halála.

Cambifés magtalan hogy így meghala,
Az Eocze is penig el veſet vala,
Patizires Magus à Perſiaba,
Az Eoczéuel Smerdel férkezet vala,
Reáya Cambifés fel kéſſilt vala,
De ſinte vónban ő meghólt vala,
Az Smerd el veſtét is nem hiſſic vala,
Azért ők à Maguſt tiſtelic vala.

Mert Prexaſpes igen tagadgya vala,
Hogy à Cyrus Smerdit meg ölte vóna,
Sőt nem ölte vóna, aſt vallya vala,
Azért à teuélygés innét lőt vala.

De hogy hét Holnapot à Királyſgba,
El tölté Magus Smerd nemes Suſába,
Végére menénec à nyóltzadikba,
Hogy ő nem à Cyrus fia Smerd vóna,
Egy fő Wrnac neue Oranes vala,
Elő gyanakodo benne ez vala,
Mert ſoha az Várból ki ſem iő vala,
Sem be az wrakban nem hívát vala.

E

Oraneſ.

Oranésnec vala egy szép Leánya,
 Cambises ágyasa, neue Phedima,
 Othon Perliaba kit hagyot vala,
 Mikor Egyptomra haddal ment vala.
 Aft is Smerd magának foglalta vala,
 Es éjyel gyakrabban aual hál vala,
 Otanes ez által meg tudta vala,
 Patizites őcze hogy az Smerd vólna,
 A Cyrus fiának file meg vala,
 De annac à Smerdnec egyic nem vala,
 Végre Prexaspes is ki mondta vala,
 De mingyárált magát meg ölte vala,
 Heten azokéért à fő fő Wrac,
 Otanes, Gobrias, fel támadának,
 Intafernes neue az harmadiknac,
 Megabizus neue negyedic Wrac,
 Aspatines vala az ötödiknec,
 Hidarnes, Darius à hetediknec,
 Ezeknec mind heten eggyez értelmec,
 Támadást Smerd ellen hogy ők tegyenec,
 Indulának gyorsan be az vduarba,
 Királynac ie lentic hogy dolgoc vólna,
 Ki ki mint Wracnac vtarád vala,
 Végre be jutának à Palotába.
 Bellyeb is hogy menni akarnac vala,
 Az őrdzők őket nem hadgyác vala,
 Ben mi dolgoc vólna kérdezic vala,
 Az Wrac egy múnac intettec vala.
 Am heten egyfer smind kardot rántának,
 Es az őrdzőkhoz ők czapkodának,
 Azokat le váguán bellyeb nyitának,
 Eggyüt à két Magus hát tanácskoznac,

Látván

Lítuín az Wraknac véres Kargyókat,
Véres ruháyokat, véres karyokat,
Kapíc ók is gyorlón fukot Kardgyokat,
Lyokat, nyilokat, és lanczáyokat.

Azokíért ófue czoportozánac,
A nyíllal keuefét forgodhatánac,
Eggyic à linczúal az eggyic Wrnac,
Tzomyín febet eyté, semén másiknac.

Az másic az íyat el vette vala,
Es az ígyas hízba faladot vala,
Semmi vil'goás íg kiben nem vala,
Darius, Gobrias inába vala.

Darius à Magust rorkon ragadà,
Iò falka ideig ben mind vgy tartà,
Mert à létét hízba nem lúhat vala,
Gobri'st tal'ílya azon fél vala.

Gobrias à Lítuín, mit halgarz, mondà,
Mert tégedet féltlec, Darius mondà,
Felele Gobrias, ne gondoly arra,
Ha raitam menneis által à fíblya.

Gyorlón azért néki à Handfírt rántà,
Szerenczére melyben fínte találà,
A m'úlikat addég mig óki íútà,
Hát immár az többi it k'ín le v'ígta.

Feyét mindeniknec el fedtéc vala,
Es az Várban féllal hordozzéc vala,
Czod'íra mindennec mutattyéc vala,
A két sebes Wrat ben hattéc vala.

Az óte peniglen gy'úlést tétete,
Hogy à Feyedelemf'egről végezne,
Oranesnec ebben m'is vala esse,
Azért à gy'úlésbe ó ben nem óle.

E.

Egy KL.

Egy Király ne legyen akarya vala,
Hanem fokat lenni iauallya vala,
De hogy ez értelem csak ővé vala,
Méltnaft à többi meg vettéc vala.

Végre à hatánac engedet vala,
Bátor csak egy legyen rá hatta vala,
De à Nyilat vetnéc be csak hat Wrra,
Mert à Királyfigot ő nem keuánna.

Az több tárlaitól csak aft keuánà,
Hogy őnéki lenne olly szabadfíga,
Hogy ne lenne vetue ő Király alá,
Kít à hat Wr néki meg adot vala.

Közzönféggel aft is végeftec vala,
Hogy mindenie szabadon be írhatná,
Kérdetlen Királyhoz menne dolgába,
Hanem ha Neyéuel à Király vólna.

A Királyfig felől így végezénec,
Hogy Nap támadatkor Lóra vlnénec,
Eggyft à mezőre és ki mennénec,
Ot Királyt ezeképpen Közfőc tennénec.

A kinec ot loua előb nyerítne,
Az közzűlőc Király mingyírft lenne,
Tíftelséget annac à többi tenne,
Ennec à tanícznac mind hat engede.

Vala Dariufnac egy há Louáfífa,
Neue őnékie Ebares vala,
A louak dolg'hoz igen ért vala,
Azért néki az Wr így főlor vala.

Iő főlgím Ebares, mi így végeftűne,
Hogy haton iő reggel louon ki mennyinc,
Előb mellyinc loua nyerit közz űllinc,
Királlyà aft tegyűc ottan közzöttűnc.

Azért

Azért ha mit tudnál, ideye vólna,
It mesterf:ged nec most haſna vólna,
Ha nyerteſec lennenc ſép dolog vólna,
Es bizony néked is haſnodra vólna.

Felele Ebareſ: hogy ha azon ál,
Meg nyeretem veled Wram bizonnyal,
Bítor ez dologban en hozzám bizzál,
Bíroc oly ſerſámmal, és oruoſſággal.

Egy Katzolít hamar Ebareſ foga,
Es éiyel à helyre aſt vitte vala,
A houà ki menni reggel kel vala,
Az Wra louít is viúé nyomába.

Ot à Katzolínac louít bozátà,
Io ideig őket mind egygít hagyà,
Reggel hogy à helyre iútottac vala,
Az Darius loua nyeritet vala.

Igyen lón Darius azért Kírályya,
Kít az őre mingyárt imádot vala,
Aſia egéſſen halgatta vala,
Mint Kírályját hóltig tiſtelté vala.

Mindennec eldötte megházalsúla,
Cyrus leanyiban kettőt vón hozzá,
Eggyic Ariſtona, másic Atoſſa,
Smerdtől Phedima is reà marada.

Az vtán Orſſigít más rendre hozà,
Perſia orſſigát húſ réſre oſtá,
Egy egy mennyiador adnà el ſaba,
Rettenetes ſummát ki téſen vala.

Azomba Darius im mitalála,
Meg csak wyſig vala à Kírályſigba,
Az hat Wre egyikét im meg fogatà,
Intaferneſt ilyen vétekbe kapà.

Az mint heten költőc végeftéc vala,
 Hogy fabados lenne Király aytaya,
 A kinec mi dolga Királlyal volna,
 Hanem ha Neyével volna agyába.
 Intrafernes iútuán a Palotába,
 A belső aytónac egyenest váltá,
 Az öröszők őt tartoztattyác vála,
 Miuél hogy még Király agyába volna,
 De aét Intrafernes nem hűfi vala,
 Hanem hazug^ggnac csak véli vala,
 Azért őket rútúl czapkottra vala,
 Fíleket orrokat el vágta vala.
 De az immár nagyob bosszú^g vala,
 Orrokat fíleket be fűste vala,
 Egy egy fék emlőre kötöfte vala,
 És nyakokba nékic vetette vala.
 Királyhoz ecképpen be mentec vala,
 Kin ő rettenetes mint busúlt vala,
 A több Wrtanácza aét véli vala,
 Azért őket gyorsón hiuatta vala.
 Az Wrac egyenként el iöttec vala,
 Az nagy latorfiget czodállyác vala,
 Senkinec tanácza benne sem vala,
 Azért Intraferneft Király kapatá.
 Minden nemzetiségét fel keresteté,
 Az Törvény feyekre őket itilé,
 Darius feyeket azért fedeté,
 Ezzel birodalmát ő erősíté.
 Híj el pártolt tölle Babylonfa,
 Az viltozásalat mind kétfált vala,
 Soc élést Városba be takart vala,
 Darius reáya azért ment vala,

Mikoron el ére az Város alá,
Közel à Városhoz táborot írtatá,
De az benne valóc nem félnece vala,
Sőt Dariuszt igen bosszontyáe vala.

Mind magát, mind hadát rutólyáe vala,
Es bosszúfogára tántzolnac vala,
Minden vigaságot vgy éznece vala,
Illyen képpen egyyic ki kiált vala.

Perliai roñ nép de mit heuertec,
Innét, mondom néktec hogy el mennyetec,

Ez az Város akkor lészen tiectec,
Vemhét hogy lattyátoc lenni Eosuérnece.

Eftendő hét hólnap immár tölt vala,
Es meghís az Város kézben nem vala,
Nóha minden módon vitattyáe vala,
Dariusot fektét el vnta vala.

Zopyrusnac egy lép Eosuére vala,
Megabizus fia Zopyrus vala,
Megabizus az hat Wre egyyic vala,
Ennec Eosuére meg vemhezet vala.

Kit mikor Zopyrus megértet vólna,
Meg hagyá hogy rólla senki ne sólna,
Város kézbe iútát remélli vala,
Miucl hogy az ember vgy sólnot vala.

Zopyrus Királyhoz azért ballaga,
Mit bántkodol, Wramt kérdezi vala,
Akarnádé hogy ha Babylonia,
Akar mi módon is kezede iútna.

Darius felele, igenis, monda,
Hadre im, Zopyrus visfontac monda,
Azért mentélt méne be sátorába,
Es illyen tanácsot magában tartá.

Orrát és füleit mind elmetélé,
A hayát feyéről rutúl le nyire,
Testét is pölzékcal igen meg veré,
Király eleiben ilyen mene be.

Darius hogy látá el iyer vala,
Király eset volna czodállya vala,
Sékiből is rayta fel vgrót vala,
Illy Wrat ki vesztet tudattya vala.

De Zopyrus néki így felelt vala,
Felséged afit Király bár ne tudassa,
Mert est czelekedni ki mérte volna,
Te kiütlede engem így ki bánthatná.

Senki azért raitam est nem miuelté,
Hanem az en kezem afit czelekdötte,
Bínom hogy fidalmaz az Város népe,
Bosszút álloc raytoc nyiluin érette.

Azért én az Városh néked meg vésem,
Gyönyörűségedet ha benne érem.
Ne bányczak kevéskürt az te népemben,
Mert en ilyen móddal maide czelekedem.

El megyec sebesen a Kőfal alá,
Mint ha en te tölled el főktem volna,
Hogy illy rutúl engem sebhettél volna,
Es hogy fogfagodból falattam volna.

Meg bán engem tudom az Város népe,
Es be boczát ottan könyörgésemre,
Az után fog engem bőueb befédre,
Tudoc en is adni mindent kezére.

Termetemhez képest talám Hadnagyga,
Téfnec engem végre Kapitánocka,
Ha penig mehetec benne annyira,
Tiéd léfen, Király, Babylonia,

Felséged

Felleged peniglen a fű czeleköddgye,

Két ezért vála fű ki a te népedbe,

Az alávalóit mind egy seregbe,

Es tíz nap múlva az kapura köldgye.

Azont czeleköddgye hered nap múlva,

Hogy köldgyen két ezért az más kapura,

Mind csak a roffába, nem a iouába,

Meg huffed nap múlva harmad kapura.

Az huffed nap után felleged maga

Iőyen, fellegeddel és minden hada,

Mert akkor be mennyunc mind a Várasba,

Azért en el megyec immár dolgomra.

Ez fűckal Zopyrus el indult vala,

Lassan lassan első lepedesic vala,

Hítrais gyakorta tekintél vala,

Mint ha félne, ha ki őtet meg lőrna.

Mikor az falala már el ért volna,

Az ístra lá hozza le állor vala,

Es a kapun által kérdezi vala,

Hogy kiczoda, és mi írásba volna.

Felele, énnékem Zopyrus neuem,

Dariustól ide hozzászotok fűktem,

Boczásítot gyorsan be kérlec engem,

Viuécaz Hadnagymac ám eleiben.

Or így kezdé fűlőni nagy keferuesen,

Ti érettetec en la mit fűenuedtem,

Hogy Király el menne innét intettem,

Sokkor haraguttam rea, feddettem.

Ímbor tanácsomért im mint martzonga,

Bátor inkább engem le vágot volna,

Noha talám azis meg eset volna,

Hogy ha faladásom nem történt volna,

F

Azért

Azért tñ hozzátoc boffúmba iöttem,
Királyon boffúmat hogy ki tölthessem,
Mert immár miczoda az en életem,
Czak boffu állásért keuánom életem.

Hafnos penig néktec ide iöuélsem,
Dariusnac penig nagy káros léfén,
Mert en minden titkát néki értettem,
Kiket illic néktec meg ielentenem.

Hogy à fő fő népec ezeket hallác,
Es rút benna völtát fíemeckel látác,
Siaua néki igaz légyen, afit tudác,
Azért Hadnagyockà ötet válastác.

Az Kapuc kólczait kezében adác,
Az egész had népet mind reà bizác,
Az Város vessélsét immár nem váryác,
Hogy nem előb, immár sockal víghyabbac.

Azért aztized nap mikor el iúta,
Zopyrus Királyra ki ötöt vala,
Es két ezer népet le vágta vala,
Az mint à végezés közzöttöc vaia.

Meg heted nap múlua aképpen iára,
Két ezért isméglen bennec le vága,
Kiért híre neue néki nagy vala,
Zopyrust minnyáyan dicziric vala.

De hogy à husad nap elő iöt vala,
Es az elől iáro érkezet vala,
Arra is Zopyrus ki ötöt vala,
Abba is nagy sokat le vágot vala.

Végre hogy ömaga Darius iúta,
Es had iual körül à Vároft foga,
Zopyrus is touáb már nem álhatà,
Hanem csalárd fíagát ám ki mutatà.

Város

Város ket fő kapuját néki nyitá,
Es à Király had it mind be boczáta,
Az Városbeli nép kít hogy meg lita,
Ki honà lít vala futton fut vala.

Azért ismet vífísa Babylonía,
Darius kezéhez így iútor vala,
Ki magas falait aláb rontatà,
Es erős kapuit mind el hínýatà.

Zopyrust érette ayándékozà,
Elteig az Vároft is néki adà,
Es à mennél nagyob tífít Perfiaba,
Aft is Zopyrusnac Darius adà.

Bénnaf gút penig vgy fínnya vala,
Hogy mondani vgyan aft fókta vala,
Zopyrus ép vólt it inkább akarnà,
Hogy nem mint hűfí olyan Várofsal bírna.

Hogy Babyloní it azért meg véué,
Scythiára had it gondolà vinné,
Soc féle nemzettel nép it bővíté,
Tízfer fáz ezerré táborát tölté.

Már Király Susiból ki indul vala,
Egy Perfa Wr iúta hozzá azomba,
Egy fíat hon hadnà aft kéri vala,
Mert fíép három fia az Wrnac vala.

Perfiaba penig olly törvény vala,
Hogy Király mikoron ki indul vala,
Valahoua haddal el megyen vala,
Vélle mindenestől írni kel vala.

Mert önön magais minden gyermekít,
Nagyobtól el válua, és Feleségét,
Vélle vífí vala nagy soc ágyait,
Nem mérte hon hadni senki gyermekít.

Ebazus ez W r n a c az neue vala,
 Kírály mind az hármat hon hagyom, monda,
 Ebazus aſt igen őrlte vala,
 De Kírály mind harmat le vágua hagyta.
 A tengerre azért végre hogy iuta,
 Holot hidat által csináltac vala,
 Ot mindis csak addig mulatot vala,
 A míg népe által költőzet vala.
 Onnat el indula be Traciába,
 Nem fokára ére és a Dunára,
 Egéſt Ionia és Iolia,
 A Tenggerről Haiót rá hordnac vala.
 Mert Kírály meg hatta vala nékiec,
 Hogy a Duna vízen fel eueznénec,
 A hun el agazic ot meg kísnénec,
 Hanem ha ő tölle mſt érténénec.
 Kírály is az ſárazzon el érkézec,
 Haióckal a Duna által hidlatéc,
 Mihelt Kírály rayta által költőzéc,
 Scythia határban ottan érkézec.
 Kírt mikor meg lita Scythia népe,
 Hogy annyi fokafig ő reá menne,
 Darius hadútól meg nem rettene,
 Ily gondot magúról hanem víſele.
 A ki feyedelmec nékiec vala,
 Az több Kírályoknac el izent vala,
 Segítſéget tölle igen kér vala,
 De azok ſemmit ſem ígírtec vala.
 Azért tanácsíual így ſóllor vala,
 Hogy ő Dariuſſal ſembe ne vína,
 Hanem bellyeb menuén mind hátat adna,
 Kírályal Scythiát mind be írtatna,

Nem

Darius népe nyomokba vala,
Soholt őket el nem tághíttya vala,
Nóha nagy kárt bennec nem tehet vala,
Végtére útánac egy nagy pusztára.

Or Darius nem tud houà lennie,
Mert soholt nem vala senki ellene,
Mind el oílot vala ő ellenfege,
Népének nem vala penig élélse.

Hadát azért őíue gyűtötte vala,
Es az Hoarusra rakatta vala,
Ki a pusztá félben egy nagy víz vala,
Rayra bellyeb menne hogy Scythiába.

De az még Darius oda írt vala,
Addég ellenfege meg került vala,
Kit mikoron Kiraly meg értet volna,
Ísmét reá víssa íetet vala.

De ísmet előtte mind el ment vala,
Kín Darius igen el busult vala,
Azért Királyokhoz ő küldöt vala,
Ki akkor nem meíste tőborba vala.

Bodogember, vgy mond, mit fútz előttem,
Holot mind két dolog előtred légyen,
Sabad meg vínod is néked en velem,
Ighírhetz is földet Wradnac nékem.

Hogy ha bízod magad, hogy nem vsuunc meg
Ha nem bízod magad, íer békélyánc meg,
A kettő egyikét immár miueld meg,
A foc fútas vtán már nyugodgyál meg.

Indatyríus erre így felelt vala,
Az világhi ember áíí nem mondhattya,
Hogy valaki előt el fúttam volna,
Vagy valakitől meg íyertem volna.

Azért

En nem tudom vgy mond semmi ledzélésér,
Tűreátoc hattac annac értelmét,
Ki ki hönnya kőfődc ekrét elmeyét,
Ha ki meg találhá titkos ereyét.

Arra megyen vala Darius fava,
Hogy magokat néki megattac vólna,
Aual földet vizét igirtéc vólna,
Földi vízi marhít hogy küldtéc vólna.

Gobrias az hat W r eggyike monda,
Királyi felféged főmat meg hallya,
Es ha tettzie néki, meg is fogadgya,
Ez az ayándéknac magyarázattya.

Hogy ha madaracka nem leyendetec,
Ha fűnyatoc ninczen hogy repűlyetec,
Egér módra földben vagy nem reyeztec,
Vagy vízben mint békac, nem főkölletec.

Illyen nyilac miat kel mind vesztetec,
Azért en taniczí vgy végezzetec,
Hogy ez nemzet minket uti semminec,
Az ouét nem adgya könnyen tinéktec.

Az ellenfég penig fel kéfűlt vala,
Hogy az ayándékot el külte vala,
Dariuszt meg őt ni akarya vala,
Azért louoc hátán mind őlnec vala.

Nagy sualkodás lön kőfődc azomba,
Maga czake egy kis Nyúl kőfődc el fűta,
Király a kifűtűt hogy hallya vala,
Mi dolog az vólna, czodállya vala.

Gobria, bizonynal igazat mondál,
Mert, vgy mond, ez a nép minket meg vtál,
Es hogy ha vtunkban mi előnkben ál,
Mít hűfnálunc ackor ez nagy éh haddal.

Hancm

Hanem hogy ha módot találának benne,
El kellene nékünk földünk elöle,
Ez föld mind örökké ám dúc lenne,
Bár ne időtünk volna soha mi ide.

Felele Gobriás, nám mondom vala,
Hogy semminec minket ez nép tartana,
Azért ha felleged Király akarná,
Tanáczom ennékem imillyen volna.

Mihelt be fetétül ottan kétfüllyünk,
Tűzet féllal sokat és nagyot regyünk,
Az erőtlen népben it is marasztunk,
Samárt Teuét véllec eleget hadgyunc.

Mi magunc peniglen igen siefsünk,
Hogy a Dunán valo hidra érhefsünk,
Mert hogy ha el kéfsünk, el sem kelhetünk,
Ha ezek a hidat éric elöttünk.

De talám a hidat el is bontottác,
A mint az örűzde tölled meghallác,
Hatuan napya el múlt mert immár annac,
Pártjától el időtünk hogy a Dunánac.

Ez tanáczot Király igen iauallá,
Azért minden módon el kéfsült vala,
Rosszába népénec ot hagyot vala,
Soc Samárt Teueket véllec el hagyá.

Az ellenség azért afit tudgya vala,
Hogy Király kéfsülne ben az táborban,
Mint iobban kellene más nap vinia,
De ő immár régen el főködt vala.

Kit hogy az ellenség meg értet vala,
Az ot marattakat meg fiantác vala,
Azok is fegényec vgy sirnac vala,
Azért Királt gyorsan meg őftéc vala.

G

Az által

Az által Wrakat ők tudgya vala,
A Darius népe nem tudgya vala,
A Dunára előb értenec vala,
Hogy nem mint Darius érkezet vala,
A hid őrdzöket firtattya vala,
Bár senki a hídnál ne viraftana,
Mert Darius más vton el ment vólna,
Nem kerülne arra ő többet víssa.

Sauokat fogadná azok afit monda,
Ismet víssa ezek louokat tartá,
De sühült Darius ők nem kaphatá,
Nagy heában azért magoc fíraftá.

Darius el útá hogy a Dunára,
Es az hid eleit nem látta vala,
Mert az hid őrdzöc be fedtéc vala,
Mondhatatlan igen iyedet vala.

Mert mikor a Dunán által költ vala,
Egy kötelen hatuánt ő ködtöt vala,
Es Histiaufnac afit monda vala,
Ki a hid őrdzök köft Capirán vala.

Feycz ki egyet egyet mindennap ebben,
Es mikor ki feyted te mind ecképpen,
Ha wy híred töllem addég nem léßen,
Oßollyatoc el bár békelegesen.

Ieles hangos torku Király hadába,
Egyptumi nemzet egy ember vala,
Afit Király a partra állatta vala,
Histiaust véle kiáltat vala.

Ki hogy a kiáltást végre meghallá,
A Hayókat gyorsan a partra nyútá,
Darius afit igen őrlte vala,
Hogy Scythia felé nem reket vala.

Elköltözuén azért a Kírály hadá,
Thracian el iútá Hellespontusra,
Erőssen mindenűt vgy siet vala,
Mint ha az ellenűg inába volna.

Ot Megabizusfal hadát el hagyá,
Hogy velle Európát meghódoltassa,
Eo maga el keluén idue Sardisba,
Hogy Vduara népét ot meg nyugofsa.

Histiaeus nóha gazdag W r vala,
Sőt vgyan Miletumi Hertzeg vala,
Mind az által Kírált köueti vala,
Igirt ayándékát mert várya vala.

Am meg emlekezéc azért ő rőlla,
Mely hiuen a Dunán folgálta vala,
Tőlle kérőt kérne meg hatta vala,
Mert mindent megadni néki kéű vala.

Egy Mírconus neuű helt Thraciaba,
Okos Görög, Kírálytól keuánt vala,
Vároft ot czínálni mert akar vala,
Darius aűt néki meg atta vala.

Histiaeus mingyárt Vároft czínálni,
Sietí falait gyorsón rakatni,
Ieles fő Erdeyét le romboltatni,
Mellyekből foc Hayót siet alkotni.

Megabizus Persa hogy eűt meg lúű,
Ki az Tenger eluű Helytarto vala,
Hogy egy Görög Hertzeg oly Váraft rakna,
Kiből Kírálynak is végre ártathna.

Dariusnac mingyárt tudtára adá,
Es hogy ne engedné meg mondra vala,
Mert az Histiaeus gyors okos vólna,
Nyűghatarlan elme őtet hordozna.

Az melly erős helyen az Város léfien,
Ha el végezheti és eke léfien,
Partot vti bizonynal felféged ellen,
Viſſſa venni tölle kit nehéz léfien.

Hanem te felféged hiuallá hozza,
Es adgy tiſtet néki te Vduarodba,
Soha ne boczáſſad őt hazáya,
Mert végre meg buſúlſ, hidgyed miatta,
Megabizus ſauát Király fogadá,
Hiſtiæuſt hozzá mſingyárt hūata,
Ki mikor fel iúrot vólna Sardisba,
Tanácza Darius őt tötte vala.

Miletumát azért ő bírya vala,
Minden iſuedelme néki iár vala,
Helytartoyát benne ő tarttya vala,
Ariſtagoráſnac aſt hiyác vala.

Nem mulatouáb Király Sardisba,
Hanem Suſa felé haza indula,
Artaſterneſt hagyá Helytartofigba,
Hiſtiæuſt velle el vitte vala.

Czuda mint meg vna Göreg a tiſtet,
Hazát ő gyakorta nagyon emleget,
Bínya Miletumba hogy ő nem mehet,
Bír vgy ne ſeretné Darius őtet.

Mint hogy nyughatatlan elme ye vala,
Mint haza meheſſen eſét forgattya,
Királytól ſem mérne kérezni haza,
Suſa vároſit is penig meg vnta.

Raíta azokéért imeſt gondolá,
Ariſtagoráſnac leuelet írta,
Mellybe part vtiſre vnfollya vala,
Kit rokona hūen meg miuelt vala.

Mert

Mert így gondolkodíe vala magába,
Mihelt az Királynac léssen tudtára,
Hogy őczém engemet el árúlt volna,
Ottan ereft engem, tól tudom, haza.

Azért Miletumar az fel támasztá,
Soc Várafokat is mind fel lazaztá,
Egész Ioniát mind hozzá haytá,
Es Darius ellen őket támasztá.

Aristagoras már nagy haddal vala,
Athenas Vároffal egyget ért vala,
Kic Darius Királt vtállyác vala,
Azért Lydiára mentenec vala.

Sardist à fő Vároft meg vóttéc vala,
Fel gyutottác vala kapdostac vala,
Artafernes à Várba forúlt vala,
Mert véletlen az had csak esét vala.

Darius hogy hallà igen buszula,
Semmit nem vát vala Ioniára,
Erössen haragfíe de Athenásra,
Egy íyat hozatà nagy busultába.

Ást az éghbe lóuén ilyen szól vala,
O lupiter lsten vigy Athenásra,
Az rof hituán Város bizony meg littyá,
Hogy à miket vétet, meg lakol rólla.

Sőt egy inasínac meg hatta vala,
Hogy minden vaczorán háromszor mondgya,
Wram gondod légyen az Athenásra,
Am Hiltiaustis elő szolitá.

Vagyoné hireddel, nékie mondá,
Hogy Aristagoras à hituán szolga,
Miletumar reám fel támasztotta,
Sőt Ioniát mind töllem el vonra.

Megj' sd hogy taníczod benne ne légyen,
Mert ha meg értem hogy te feled léßen,
Hidgyed nem fenvedem el bántetetlen,
Az arulón tudod kegyetlenségem.

Histiaeus monda, ninczen híremmel,
Inkáb hogy iádzanám en afféléuel,
Vóltam, vagyoc, léflec hóltig húfeggel,
Bánom, hogy hozzám vagy, Király, kétfeggel.

Sőt ha ide engem nem hostál vólna,
Ha lonisba en laktam vólna,
Efféle felelec nem történt vólna,
Minden békeséges tenéked vólna.

Azért most felféged ereffen alá,
Had lássam mint vagyon az óczém dolga,
Nyiluin aít meg láttya à rof martzona,
Hogy à mint érdemli, vgyan meg bányya.

Fogva hozom ide te felfégednec,
Ne légyen kegyelme tólld scyénec,
Felfégedhez en is mingyárt meg térec,
Darius el hiué fauát Górdgnec.

Histiaeus azért alá iót vala,
De még Sardisba is iól nem ért vala,
Hogy Aristagoras el veset vala,
Azért Miletumban ő siet vala.

Az Miletumiac be nem boczátac,
Mert többé wralni ők nem akarac,
A Vároft magoknac penig foglalac,
Mert à szabadságot már meg kóftoltac.

Azért egy keuefsé féllal czauarga,
Végre egy Persa kezében akada,
Kí Artafernes nec viúé Sardisba,
Eo penig hír letig fel akasztatá.

Ez a fat

Ezalatt Király sem alussék vala,
 Az végbe mindennec meg írta vala,
 Hogy az partofokat haytanie vißfá,
 (Artasfernes ebben fő dolgos vala.)
 Athenáfra néki más gongya vólna,
 Annak is azért ő hogy ha arthatna,
 A Sardísi tűzért bossút állana,
 Ottan csak rablókat reá boczátná.
 Artasfernes Datist boczáta vala,
 Mellé fiát társúl küldötte vala,
 Kinec az Attyáual egy neuc vala,
 Eretriat azok meg vöttéc vala.
 Onnat Athenáfra indúltac vala,
 Hogy a Maratonra iutottac vala,
 Sembe ot egy massal meg vittac vala,
 De a Király hada vettette vala.
 Hat ezer három száz bennec ot vesse,
 Vißfá Aslaba az többi mene,
 Athenas Városá azon örüle,
 Kiből száz és nyóltzuan kettő csak vesse.
 Azt Darius Király mikor meg hallá,
 Athenáfra inkább haragut vala,
 Egy Város hogy raita igyen poczkazna,
 Az elözt Sardiit el égette vólna.
 Azért el végezé azt ő magába,
 Hogy vgy mennyen reá ő Athenáfra,
 Hogy még a porát is féllal futoísa,
 A népét peniglen mind le vágassa.
 Három estendeig mind késült vala,
 Immár negyedikben is fordúlt vala,
 Es csak el indulni finte kel vala,
 Egyptum istölle hogy el pártolá.

Annál

Annál inkább Király elbűsült vala,
Annál nagyobb hadra gyűlözte vala,
Immar csak indulni mikor kel vala,
Darius meg hala Susa Várába.

NEGYEDIC RÉSÉBE.

Xerxesnek mondhatatlan nagy pompával való
indulása Görög Országra. Semmi feles czelekedede-
ti, nagy fégyennel való vissza pironkodása, és halála
la &c. Es az utánna valóknak is rövid

historiája.

Még Darius Király meg nem holt vala,
Hogy Xerxest Királlyá tette vala,
Mert addég hadat ki nem vihet vala,
Királt az Országba még nem hágy vala.

Iollehet Xerxesnek Bátyja is vala,
De akkor csak köz Wt Darius vala,
Mikor aſt a fiát nemzette vala,
Királlyá őt azért nem tette vala.

Annyól is Xerxes Király mag vala,
Mert Cyrus leánya Atossa vala,
Atossa Xerxesnek az Annya vala,
Cambises Királlyal édes egy vala.

Dariusnak azért hogy lön halála,
Es a birodalom Xerxesre álla,
Előſſer Egyptust meg hódoltatá,
Minden tartományt hozzája haytá.

Az után elmeye eſe az vala,
Hogy az mint az Attya meg hatta vala,
Athenás Városán boſſút állana,
Mind tűzzel mind vassal rayta támadna.

Azért egy

Azért egy nagy Gyűlést tétet vala,
 Melyre az nagy Wrac fel gyűltec vala,
 Országoc praelsi fel kültec vala,
 A dolog mi légyen meg mondta vala.
 Attya soc boffút elő fámlalà,
 Testamentomát is elő hozatà,
 Sándékát mi vólna nékic meg mondà,
 Hogy fel kéffülnénec azért meg hagyà.
 Io maga is penig hogy kéffül vala,
 Négy efrendeye már be került vala,
 Attya kéffületí rá maradt vala.
 Az is négy efrendőt ki téfen vala.
 Nyóltz efrendőt azért hogy kéffült vala,
 Es kilentzedikben immár ír vala,
 Az ódd peniglen Tauaf felt vala,
 Süsből akkor on ki mozdult vala.
 Gyaloghya louaghya fíntalan vala,
 Terhes fekereknek vége nem vala,
 Vízi ereyénec fíma nem vala,
 Néppel földet vizet be lépet vala.
 Eleontes helye gyűléfnecc vala,
 Hún az vízi erd őfue gyűlt vala,
 Az Aton hegye is csak ottan vala,
 Kinecc fél óldalán őt Város vala.
 Afte keuélyfígéből áfattyá vala,
 Altal áfatnia akarya vala,
 Mondharatlan erdős munka ez vala,
 Mert magas kőues hegy az Aton vala.
 Az Tengerig penig ífni kel vala,
 Hogy az Tenger vizét belé boczáfja,
 Sélelnek is penig lenni kel vala,
 Hogy egy más mellett el féryen két Gállya.

A kic Egyptusból iőttenec vala,
Es Feniciából valo had vala,
Azoc csak mind élést hordoznac vala,
Es nízádósággal folgálnac vala.

De az földi erő, mellyel ő vala,
Eofue gyűlekezéc Critalliaba,
Cappadociának fő várofsába,
Holot ő maga is mulatoz vala.

Onnat el indúla Phrygia felé,
De az Hális vizet előb el kelé,
Celenas várofsát mikor eléré,
A Pithius őtet ot meg vendéglé.

Ez Pithius igen gazdag dús vala,
Es minden hadával Királt iőt tartá,
Summát is nékie à Görög hadra,
Ha el vésti vala, nagyot ad vala.

Négy milio arannyal kínállya vala,
Ez őt őt kit ezer tonnát ad vala,
Király, ne ad nekem iő gazdám, monda,
Mert az nekem csak ingyen sem kordúlna.

Celenasból azért Király indula,
Holot az Meander kúrfeye vala,
Anaua várofsát bal kézre hagyà,
Es onnat Colofsis városba iúta.

Colofsisból ifmet iőue Cidrába,
Cidra Lydiának à határába,
Sardis penig vagyon ben Lydiaba,
Azért Király hamar iúta Sardisba.

Mihelt penig Király ére Sardisba,
Kőueteket küldé Görög orfásba,
Hogy földét és vizét őnéki adnà,
Fognáya meg bänni à ki nem adnà.

Abydus

Abydusnál hidat csináltat vala,
Az Tengeren által be Európába,
Sestus ellenébe Abydus vala,
A két Város között a Tenger vala.

Mihelt eggyic hidat el végezhetéc,
Ottan féluéfi miat mind el hányatéc,
Király nagy erősen raita haraguéc,
Ségény Hellespontus igen veretéc.

Harom százat raita vttettet vala,
Belé heu vasakat süttetöt vala,
Egy Békót is vízbe vettetet vala,
Vasba verettetni akarya vala.

Hogy artzúl czapdosnác afit is meg hagyá,
Es néki afit mongyác, meg parancolá,
Te czalárd keserű Tenger nec habya,
Hogy mértillyen Wrat meg bántania.

Vagy akarod vagy nem szabad légy velle,
De te rayrad Xerxes alral kél végre,
Nem is léfén néked ki meg kőfőnyye,
Vagy hogy ki áldozzon az te neuedre.

A Tengerrel Király ilyen bánt vala,
De a Pallérit is mind le vágatá,
Kic afit a hidat csináltattat vala,
Solgallattyokat vgy fizette vala.

De az másic hidat az mint csinálác,
Afit a haboc soha el nem hányhatác,
Mert erősen tartác afit nagy Vasmaczkác,
Erős kötőleckel le is czaptatác.

Oly drága kőtelec ezek valánac,
Es oly temérdekec ezek valánac,
Feyér Lenből penig fontac valánac,
Egy milion singhi iár vala annac.

H.

Mikor

Mikor azért Király megtudta volna,
Minden módon a híd már hogy kész volna,
Sardisból Tauasszal ki indúlt vala,
Illyen móddal pedig ő megyen vala.

Dob Trombita főhoz halgatnac vala,
Az hadnac mint fele elől jár vala,
Tízen négy száz ezer a sáma vala,
Soc féle nemzet, mind Hufár nép vala.

Wrac Tár bekéri vtánnoc vala,
Királlyé azoknac vtánnoc vala,
Azoknac a sáma kilentz száz vala,
Mellettec két felől gyalog nép vala.

Terhelt Paripáckal ostrom valának,
Eosürec, Samüroc sokac valának,
Terheket kic visic a gyalogoknak,
Magokban is azok vtn valának.

Egy kis köz ostromon közödttőc vala,
Király fő louait és visic vala,
Kinec az ő sáma kilentz száz vala,
Louás mestere Bagassaces vala.

Az vtn még száz louat visinec vala,
Kic Nisa mezeyén termettec vala,
Kiknec nagy vóltoc czudálatos vala,
A fékec aranyból azoknac vala.

Mis Louás mesterec ezeknec vala,
Ariomardusnac neuezic vala,
Bonczókyoc mind egy egy nagy Gyöngy sem vala
A rostya fel körtue vont arany vala.

Hírom száz Király fiazac nyomába,
Arany koronákba arany ruhákba,
Lassan lassan gyalog mendeknec vala,
Iupiter bekere vtánnoc vala.

Az oc

Az söt drága kövel rakatot vala,
Arany Oltár rayta czínálua vala,
Kin Ezüst edényben egy kis tűz vala,
A söt ök lsten gyanánt imádgyc vala.

Nyíltz feyér őreg lő fekeret vonsa,
Es az vezetőye aranyban vala,
Gyalog íruán őket vezeti vala,
Mert reá yoc vlni nem szabad vala.

Hűs bekér az vñn vrefen vala,
Mert csak egy ember is bennec nem vala,
Arannyal ezűtel de gazdag vala,
Drága menyezetes és kőues vala.

Azok után ímet ezer W r fiac,
Egész Ásiából válogatottac,
Egy egy fál Kópíát kezekbe tartnac,
Az valoc mind arany pengé azoknac.

Tíz ezer Király fia azok nyomába,
Mindennek feyében Arany korona,
Vtánnoc a Király fekere vala,
Nyoltz nagy Nifai ló kit vonson vala.

Drága ékessége azoknak vala,
Mind Hámyoc mind Fékyec aranyas vala,
Patyramphis öket vezeti vala,
Ki az hat Wr egyike fia vala.

Paripát Királynac ít víñ nec vala,
A kire vñ hetne mikor akarnà,
Añt kéñen nyergelue hordozzác vala,
Tíz Lakáy mellette aranyba vala.

Hűs fele nemzet aét követti vala,
Stolások, Ruháyoc külfömböz vala,
Hadi férfimok is mind külfömböz vala,
De azért mind tiétes Hűsár nép vala.

 H_3

Azók

Azok után meg tíz ezer Wt vala,
 Kic csak Perfiaból gyűltenece vala,
 Azoknac ezere mind lanczas vala,
 A hegyiben egy egy nagy arany alma,
 A kilentz ezere kopíás vala,
 Töuel a kopíát fel tarttyac vala,
 A feyekben penig Corona vala,
 Aranyas ruháyc földig ér vala.
 Király felesége és soc ágyasi,
 Azoknac utánoc sietnec menni,
 Sántalan azoknac soc folgaloi,
 Tíz ezer louag őket ismet éri.
 Azok után egy kis közőczke vala,
 Es az több sokaf g ostánon vala,
 A soc kialtástól az égh zeng vala,
 Előbb előb lassan így mennec vala.
 Mysiaban azért Király be iúta,
 Troya határában mikor ért vala,
 A Scamander vizét hogy érte vala,
 Follyamából népe ki iúta vala.
 Az Ida hegyére más nap fel méne,
 Troya hún löt legyen hogy meg szemlellye,
 Gyönyörködie vala Troya helyébe,
 Az Ida hegyénec kiesésébe.
 Az hegy oldalában akkor hált vala,
 Nagy dörgés villamás tarta étzaka,
 Más napon Pallásnac áldozot vala,
 Kire ezer ökröt öletet vala.
 Onnat hogy mingyárást el indúlt vala,
 Abydusba Király el iútot vala,
 Gyaloghya Louaghya már egyút vala,
 Ki mind vizet földet be fogot vala.

Egy halmion egy házat rakatot vala,
Feyér Máruán kőből az éppen vala,
Király abba álllot vala ő maga,
Hogy a hadát onnat inkább lathassa.

Or az vízi erőt két felé osztá,
Es sembe vitatni őket kéüiná,
Kic mikor erősen meg vittac vólna,
A nyertes felt Király dicziri vala.

Más nap az Wrakat reggel hiuatá,
Im be kelűnc, vgy mond már Európába,
Ki ki tisztességét től meg gondollya,
Es emberfégesen magát hordozza.

Vigac és emberec, kérlec, legyetec,
Alhatatos álluet ti vissellyetec,
Föld kerekfűgébe nagy most híretec,
Meg latsátoc, aşt el ne vesésetec.

Icles vitéz népre mondgyác hogy megyűne,
Kit vitézfűgűnckel hogy ha meg verűnc,
Az egész Világnac Wraileűűnc,
Sohűlt senki nem áll oştán ellenűnc.

Ez főc vtán ismet tífteket oştá,
Seregét rendelé, eştre hogy iútá,
Nékic ő magát ismet ayánlá,
Reggel költőznénec meg paranczolá.

Más nap czak aşt várá, hogy meg vírradna,
Es a fényes Napnac ő áldozhatna,
Soc fogadáfsokat néki tőt vala,
Hadadalmasson vinné Sufába.

Egy kis Arany czebret a vízbe veté,
Egy Arany czéűűt is belé vetteté,
Egy Aranyas fűblyát ő maga vete,
Kickel Hellespontust meg engefűűellye.

lò reg.

Io reggel à sereg meg indúlt vala,
A sokaság egyyic hidon kél vala,
Hid zörgés kiáltás költőc nagy vala,
Nagy verekség közt az nép kél vala.
De az másic hid csak Királyé vala,
Vduara népéuel azon kél vala,
Drága virágokkal be hintue vala,
Io fagu vizeckel ötözue vala.

Elő nap à Louag és à Gyalog nép,
Kínecc tíz ezere mind koronás nép,
Altal költő zenec à folgáló nép,
Azoc vtán keués minden nemzet nép.
Másod nap tíz ezer Louag költ vala,
Kiknec Kopíayoc fordítua vala,
Corona feyekben sár arany vala,
Iupiter fekere vtánnoc vala.

Király à fent fekér vtán iő vala,
Vtán ezer louag kopíás vala,
A vasa aranyból mindennec vala,
Az vtán à soc nép sántalan vala.

Eképpen hogy Király által költ vala,
Mely egy egész hétig mind tartot vala,
Eiyel is sántelen költőzet vala,
Egy Görög felőlle így sölöt vala.

Istenem mit vesztet Görög orfágot,
Es miért neuezet Xerxésnec magad,
Ez világnac népét reà mit hordod,
Könnyekben is volna mert benne módod.

Thraciában egy nagy sic mező vala,
Doriscusnac mezőt neuezic vala,
Az Hebrusnac vize által foly rayta,
Egy felől à Tenger habya czapdossa.

Vagyon

Vagyon erösség is csinálva rakta,
Darius ot Várat rakatot vala,
Mint végbe Kapitánt ot ő tart vala,
Az Várnak is Doriscus neue vala.

Király à sereggel hogy oda iúta,
Az vízi erő is el iútot vala,
Hadát mennyi légyen meg sámlaltatá,
Kiben illyen módot tartatot vala.

Tiz ezért állatá őfue czoportba,
Aft körül Korlátal vétette vala,
Hogy azok belőlle ki mennece vala,
A Korlátba ismet wy megyen vala.

A Gyalog nép ennyi Országból vala,
Persia országból előfuer vala,
Mediából és Arriából vala,
Cysia, Bactria népe ot vala.

Hircaniából is sokan valának,
Assyriából meg többen valának,
Scythiaiac is köztűc valának,
Gandariából valók is valának.

Parthia, Sogdia, és Corasmia,
A Caspium Tenger mellyeké vala,
Sarangtából is sok nép gyűlt vala,
Vcya, Mycia népe ot vala.

Paricaniából sok népe vala,
Arabiából még sokkal több vala,
Egyptusból, és Indiából vala,
Carthago felől is nem keues vala.

De Cappadocia, Paphlagonia,
Lydia, Liguria, Mariandia,
A két Armenia népe ot vala,
Ot vala Phrygia, és Bithynia.

Még Misiából is sokan valának,
Lasiából még többen valának,
Mylia, Lycia mind ot valának,
Tybarentiából is ot valának.

Macrones népek is mentenec vala,
Mares, és Saspíres nép is soc vala,
Colchis figetből is soc nép gyűlt vala,
Alarodiából annál több vala.

De Cabaliából, Tamaneából,
Pontimatiából, és Egliaiból,
Mind ielen valának Sagarciaiból,
Heted fél száz egész Tartományokból,

A Louagoc penig ezek valának,
Leg első valának Persiaiac,
Nomadesec azok után valának,
Kic mind nyöltz ezereken képen valának,

Valának Louagoc Mediából is,
Es Císiából is, Indiából is,
Caspíus hegy megől, Bacériából is,
Paricaniából, Arabiából is.

Arabiaiac utól valának,
Mert Teufesec költőc sokan valának,
Ellensége penig Teue az Lónac,
Louagoc nyöltzuan ezereken valának,

A gyalog Hadnagyoc: Otanes vala,
Kinec à Leanya Királynál vala,
A másodíc Hadnagy Tigranes vala,
Cyrus nemzetiből való az vala.

Anaphanes harmadic Hadnagy vala,
Megapanus negyedíc neue vala,
Hotaspes, Histaspes harodic vala,
Sisamnes, Pharnazenes nyöltzadic vala.

Azanes

Azanes, Artiphius tizedic vala,
 Pherendares és Atraintes vala,
 A Sogdia népe Azanes vala,
 Külön Hadnagy minden nemzeten vala.
 Csak Hadnagy is köztök fázna több vala,
 Mindeniglen fő fő W r vala,
 Királynac ki Battya, ki öcze vala,
 Királyi nemzet is köztök foc vala,
 Hadi férfiak is imillyen vala.
 A Persiai nép sítueges vala,
 Mellyet semmi fegyver meg nem fog vala,
 Testen hal héy módra Fegyver dereka.
 Róvid Kopíayoc, hosszú Kéz iyoc,
 Hosszu Nádál nyiloc, duón Handlárocc,
 Feyében némelynek keréc Sífakyoc,
 A karyokban vagyon meg vetet vrkoc.
 Csak a földi erő pedig ki vala,
 Kiül Király ömaga megyen vala,
 Huszon hét fáz ezer fám ferént vala,
 Csak gyalog, és Husár nép az mind vala,
 Leg fő Kapitányi haton valának,
 Ki Eocze ki Battya azok Királynac,
 Tíz ezertől külön válua hadának,
 Kiket hínac vala halhatatlannac,
 Mert ha ki közzülök ki esic vala,
 Vagy betegség miat el marad vala,
 Hellyébe mingyárt mást válastnac vala,
 Sem több sem keveseb soha nem vala.
 Ezeknek Hadnagyoc Hídarnes vala,
 Válogatot fin nép mind eggyig vala,
 Persiai W r rend mindenig vala,
 Sínalan aranytól fénlenc vala.

A Louag Hadnagyoc hárman valának,
Harmamitres és Titæus valának,
Farnuces à neuve az harmadiknac,
De el kellett vala maradni annac.

Mert mikor Sardisból ki indne vala,
Louát alatta vgráltattya vala,
Egy Eb à Lò alat el fútot vala,
Kibe à Lò lába meg botlot vala.

Farnuces à lóról le eset vala,
Mely esésbe ottan meg fakat vala,
Az Áffu kórúgban ő eset vala,
Azért el maradni kellett vala.

A Louat à helyre vitette vala,
A hún finte velle meg botlot vala,
Ot mind négy fírárt el vágatta vala,
Máffor senki alat meg ne botlana.

Eoróg Gállya ezer két fíz hét vala,
Kiket ez nemzetec vitte nec vala,
Syriabeliec és Fenícia,
Es Sido orúgban kie laknac vala.

Más fél fíz Gállyával Cypría vala,
Czak harmintzal vala az Pamphilia,
Eotuenel peniglen vala Lycia,
A Dorefeknec is czak harmintz vala.

A Karefsec penig hetuen Gállyával,
De az lonefsec valának fízzal,
Es az Eolefsec hatuan Gállyával,
Az Hellesponstak is finte fízzal.

Az Abydufíac ot nem valának,
Mert az Hid örzeni hagyattatának,
Pontusból is azért sokan valának,
Hadnagyí ezeknec ezek valának.

Ariabígne

Ariabignes vala Darius fia,
Masod Prexaspes Aspatines fia,
Harmad Megabizus, Megabetes fia,
Negyed Akimenes Darius fia.

Apro Hayóc penig à kic valának,
Eotuen euezdöre valóc valának,
Harom ezer felet ezek valának,
Ezeknél apróbbat meg sem oluastác.

Egy Affonyállat is ez hadban vala,
Artemilianac neuezic vala,
Wrától özueggyé maradot vala,
Nagy Hertzeg az Wra éltében vala.

Kitől egy kis Fia maradot vala,
Halicarnasuit ő mind birya vala,
Calidnianak is paranczol vala,
Cous, Nissyria is dué vala.

A hadakozást meg kéuánta vala,
Orfoyt gufallyát meg vnta vala,
Nem nyughatéc vesztég palotájába,
Eot Gillyival Xerxest követte vala.

Minden hadát Xerxes látni kéuánta,
Azért fekerében lovat fogatà,
Nemzetseg ferént őket mind el írá,
Hazáyt mindennec meg kérdi vala.

Egy titkos Deákya mellette vala,
Véle neueket fel irattya vala,
Hogy ást el végezé Hayóba állla,
Sép aranyas menyés à Hayo vala.

Az vízi erőt is abban el írá,
Es minden nemzetseget fel iratà,
Ást is immár véghez hogy vitte vala,
Demaratust hozzá hívatta vala.

Azpeniglen Spartai Király vala,

De az Ország ötet ki öste vala,

Susiba Királyhoz öfűtöt vala,

Királyt ingerleni a Görög hadra.

Mikor azért ötet be hittác volna,

Mint tetzenéc, Király kérdezi vala,

Merneké ellenem meg moczannia,

A Görögec, vgy mond, vagy meg várnia?

Mert az en értelmem az bizonyára,

Hogy valakic laknac az Nap nyugatra,

Es csakra, nem hogy Görög országba,

Nem tudnának ennyin fel gyűlni soha.

Demaratus haluán, térd haytua monduán,

Hatalmas nagy Király, ha szabad volna,

Tudnám mit kellene mondanom rólla,

Saladástgot Király adá föláfira.

Azért Demaratus: A Görög ország,

Nem igen nagy, vgy mond, de erős Ország,

Nagy bölczeség benne, és minden íofág,

Erőstörüénnyel él az a kis Ország.

Czak Lacedemonról mert hogy en álllyac,

Az te keuanstgodat meg sem halllyac,

Hadokat elődbe te reád hozzac,

Ezeren népedet ök meg próballyac.

Elfakada métue Király, és monda,

Az merő bolondstág ö töllec volna,

Spartának hissem te voltál Királlya,

Meg mérnélé mingyárt tizzel vinia?

Más az, hogy Királyloc léuén azoknac,

Két annyit tehettél, mint egyyc annac,

Ha tizzel vinna meg egyyike annac,

Törvény ferént veled húsan vinának.

De ha

De ha csak illyenec mind, az mint te vagy,
Vagy mind csak ekorác és nem nagyobbac,
Eordömet meg nézem mint meg viyanac,
Ha binten annyin is mint mi, volnának.

Mert az en hadamban ollyak is vadnac,
Nem csak egy vagy kettő, de vgyan sokac,
Kic három Göröggel is meg vihatnac,
Sőt négyet is benne semminec tartnac.

Monda Demaratus: jól értem vala,
Hogy most folasomnac helye nem vala,
De miúel hogy engem erőketz vala,
Azért foléc felfégedhez bißtomba.

Mert aít te felféged igen jól tudgya,
Mint öket feressem jól meg láthatta,
Attyámtól maradról Sparta meg foszta,
Hazámból ki öze, Attyádhöz hayta.

En bizony sem tízzel, sem kevessebbel,
Eordömet nem vinám meg, sem csak eggyel,
De azért on erős kénferítéssel,
Meg vinnéc eggyickel akar mellyickel.

Ez főc vtán Xerxes hadát inditá,
Doriscusban praetort Maseamust hagyá,
Mentében à houa Király ér vala,
Mind el vísi vala velle à hadba.

Hogy Samothracian által ment vala,
Es Stryma városát el érte vala,
Az melly Lissus neuó viz ot foly vala,
Aít à Király hada meg itta vala.

Egy Pilsirus neuó Vároft hogy ére,
Nagy morotua vala annac mellette,
Hal meg mondhatatlan soc vala benne,
Aít is mind fel iutà az Király népe,

A Kantumba

A Kantumba Király mikor el íútá,
Hogy gazdálkodnának meg paranczolá,
Egy nagy Attyafia Királynac vala,
Történéc azomba hogy az meg hala.

Artakefnec ötet neue zic vala,
Rayta Király igen bánkodot vala,
Nagy fris Tort temetésére czínála,
Négy wy heán őt ling ez ember vala.

Valamely Városba Király hál vala,
Es gazdálkodnioc néki kel vala,
Nagy súkölkedésre őgyec íút vala,
Semmiéc magoknac nem marad vala.

Antipater lakic egy Thafiaba,
Gazdag dús és Király, Orgifnac fia,
Királynac magától Vaczorát ada,
Kire négy fáz talentuma költ vala.

Hogy az gazdaságnac hire ment vala,
Minden Város erőssen kéűl vala,
Buzát, Zabot, Arpát be fednec vala,
Eorletnec, stttetnec, főzetnec vala.

Barmokat hízlalnac, Madarat fognac,
Tyúc, Lúd fiat gyűtnec, igen haláfnac,
Ez íst, Arany pohárt, Czéűét czínálnac,
Királynac, és à kic ő velle mosdnac.

Az több népnek csak enni adnac vala,
Kikre csak Kenyér is foc megyen vala,
Királynac asfalt à kic vetnec vala,
Más nap reggel mindent el víűnec vala.

Mikor Király íűrà Abderitába,
Es minden élést ot fel laktac vólna,
Semmi fegényeknec nem maradt vólna,
Görög Megacreon rólla így fólna.

Azon

Azon bátor hálát adgyunc lstennee,
Hogy csak egyfő adunc enni Xerxesnek,
Mert ha kétfő ennéc à mint egyebec,
Mi nállunknál segénbec nem lennéne.

Ert vala már Király Périába,
Hogy az mely követet el küldöt vala,
A Görögök közzől vissza tért vala,
Némely földet és vizet hozot vala.

A kic attác vala ezek valánac,
A Thesalus népec, és Dolopesséc,
A Perebiussoc, Eniensesséc,
A Locrusbeliec, és Magnetesséc.

Az Akeussoc is, Meliensesséc,
Az Friotac, és az Thebásbeliec,
Beotiaiac, Kolkisbeliec,
Mind az Király partyán valánac ezec.

Xerxes Athenásba nem küldöt vala,
Mert egyfő az Attya hogy küldöt vala,
Kit Tömlöztbe bennec dugtanac vala,
Kit penig à Kútba butattac vala.

Földet vizet, monduán, vígy Királyyodnac,
Sabad mind fenékig vize az Kúrnac,
Földet à Tömlöztből váyhatz Wradnac,
Igy hódolunc mi meg az Medusoknac.

Azért oda Király nem küldöt vala,
Es reáyo igen haragfőc vala,
Athenás Spartauat egyet ért vala,
Kic Királytól igen rettegnece vala.

Iőuendő mondóhoz küldtenec vala,
Ki nekic bizonnyal meg mondta vala,
Bár Királyt Athenás hon meg ne várna,
A Fa fallal azért fokar használna,

K

Mi légyen

Mi legyen a Fa fal, nem értic vala,
Nemellyec az Várra aſt vetic vala,
Kinec a réghi fala fából vala,
Themistocles végre elő így ſóla.

Athenásbeli ec ne retteghyetec,
A Fa fal mi legyen nám nem értitec,
Azon ti bizonnyal Hayót érczetec,
Hayón Király hadát meg verhetitec.

Még Király Sardísból ki nem ment vala,
Athenás kimleni hogy küldött vala,
Király kéſűleti hada látnia,
Kiket a kimléſen meg kaptác vala.

Kinzás által azok meg mondtác vala,
Hogy ők czak kimleni küldettec volna,
Aſt mikoron Király meg tudta vala,
Eöket eleibe vitette vala.

Hogy meg kinzottác vólt, aſt igen báná,
Mindent önéki ec meg mutattatá,
Sereghi köſt ſéll el hordoztatá,
Meg ayándékozà, és el boczáta.

Azért Király hadát mind tudgyác vala,
Es felette igen remült ec vala,
Segítſéget ſéll el küldólnac vala,
A mint lehet vala, kéſűlne c vala.

Gelon Királyhoz is el kültec vala,
Ki Siciliaba hatalmas vala,
Siracusas váraſt ő bírya vala,
Soc több Tartományoc wrallyác vala.

De Gelon ily válaſt nékie c töt vala,
Ha engem tenné c Imperatorrà,
Görög orſág hada töllem halgatna,
A ſegítſég töllem nékte c kéſ volna.

Két ſáz

Két száz öreg Gílyát mellétec vinnéc,
Húsz ezer fegyuerest à mellé rennéc,
Két ezer louaggal en magam lennéc,
Louon fegyuerest is nyóltz ezért vinnéc.

De Syagrus, à ki fő Kővet vala,
Illyenképpen nékie felelt vala,
Oh mint sirna, vgy mond, à Pelops fia,
A te keuánfogod mikor halhatna.

Sirna Agamemnon, ha meg tudhatná,
Hogy mi, kicsők vagyunc Görög országba,
Attuc volna magunkat Gelon alá,
Erre Gelon ímet így felelt vala.

Keuánfogomat im meg határozom,
Legyec Imperator en à sírazon,
Hogy ha ti akartoc lenni à Hayón,
Auagy en à vízen, Ha ti sírazon.

Felele Syagrus, vadnac Hadnagyinc,
Czak hadat keuanunc, vadnac vezérinc,
Imperatorockal rakuac Városinc,
Czak köz népre vólna súkfégninc nekűnc.

Monda Gelon: Palléroc sokan vattoc,
Ninczen penig kinec pallérkodnotoc,
Azért Wratoknac meg mondhattátoc,
Ez Estrendőből ki állót Tauasfoc.

Ez főnac értelme penig az vala,
Mint hogy seb virágosb à Tauasf vólna,
Görög had virága az dué vólna,
Ki mostan mellőlec el czúfni fogna.

Hogy à segítésget nem kaptác vala,
Soc felé ímèt el küldesfec vala,
Sokan, kieghirtec, nem attac vala,
De meg azért sokan attak is vala.

K.

Czak

Czak vízi erővel kétféle vala,
Mert Themistoclesnek hitte vala,
A Városból mind ki költöfték vala,
A Tengeren el be futottak vala.

Egy erős hely Eubea felé vala,
Termopilának aſt neuezik vala,
Nehéz űoros vira Tengeren vala,
Annál űorosb pedig űarazon vala.

Oda költe znének végefték vala,
Hól nem férne hozzá yoc Xerſes hada,
Xerſes hogy el iúta Pieriaba,
Eok is be űállínac à heu Pilaba.

A mig Xerſes oda érkezet vala,
Tíz Gállját el küldé elől iá róba,
Sciatomra azok hogy iúttak vala,
Három pártos Gállját leltene vala.

Hartzot egy más közdöt azért adánac,
Czak hamar egyyikét meg vőuéc annac,
Feyeket űedéc az benne valóknac,
A kettei nagyob munkát adánac.

De aſt is à Perſiác el fogtác vala,
Hadmagy Aſonides egyyikben vala,
Kit külömben meg nem foghattác vala,
Hanem kontzról kontzra őt hántác vala.

Azomba Xerſes is el iútot vala,
Hada minden felől meg többült vala,
Helyet hún le űállyon nem lelhet vala,
Mert mind földet vizet el lépet vala.

Summáya hadánac ennyi űám vala,
Ezer két űáz és hét Gálljáya vala,
Czak kic Aſiaból hozattác vala,
Kikben két űáz negyuen ezer nép vala.

Három

Három ezer Gállya a probad vala,
Kikben két száz hetuen öt ezer vala,
A Gyalog huszon hét száz ezer vala,
Nyóltzuan ezer penig à Louag vala.

Ez csak Aliából való had vala,
Es csak hadakozni való nép vala,
A flógác, euezőc kiűül ez vala,
Az élős haytókat sem tudom oda.

Europából földön ezek valának,
A Thraciaiac, Bottiaiac,
Peoniaiac, Brígiaiac,
Heordus nemzetec, és Calcissiac.

Perebusoc köstőc és Pieressac,
Dolopessac is, és Eniensessac,
Akeus népek is, és Magnetessac,
Három száz ezeren valának ezec.

Solga rendet, mondám, ide nem vetet,
Sem sűrű sem mosó Affionnépeket,
Királynac Wraknac feleségeket,
Sékér vezetőket, és petzéreket.

Mert Feleségeket ők el nem hattác,
Daykác, flógalóyoc mind velec vóltac,
Azok is keuesben nyilván nem vóltac,
Sőt az Irás mongya, hogy többen vóltac,

De tudom ezeket is csak annyira,
Egy summában azért ennyi nép vala,
Hetuen két száz ezer szám szerint vala,
Még több hasonatalan felénél vala.

Senkinec ne reüsséc telít czodának,
Hogy soc folyo vizet el fogyattanac,
Soc álló vizeket mind meg ittanac,
De enniec valót hogy kaphattanac,

Ennyi foc nép közt is senki nem vala,
 Sem seb, sem magalsab mint Kírály vala,
 Seméllye ferént is ő méltó vala,
 Hogy kit ennyi foc Ország Wralhatná.
 A Xerxes tábora Trekinig vala,
 Az egész északot be fogta vala,
 A Görögéc délre állottac vala,
 Es a heu Pilaba forúltac vala,
 A Pilakba pedig ennyi nép vala,
 Ki a Xerxes hadát ot várya vala,
 Sparta városából hírom száz vala,
 Az Mantienából két ezer vala,
 Ezer száz hűs vala Arcadiából,
 De csak négy száz vala szép Corinthusból,
 Mycenasból nyolcz száz, két száz Eliusból,
 Tespiából hét száz, negy száz Thebásból.
 Az Athenásziac vizen valának,
 Artemisiumnál kétfen valának,
 A kic a Pilac közt együtt valának,
 Leonides vala az ő Hadnagyoc.
 Mihelt pedig Xerxes le állott vala,
 Ezek ottan mind el íyettec vala,
 El főkni feyenként akarnac vala,
 Hogy ha Leonides engedí vala.
 Mert mind addég őket íntette vala,
 Stép fíoual haraggal nekic főlt vala,
 Hogy az el menést halsítottac vala,
 Hanem segítségért küldöttac vala.
 Xerxes még hogy vala Thefsaliába,
 Oda gyűléseket értette vala,
 Es hogy Leonides eldíttec volna,
 Hercules nemzete ő pedig volna,

Egy lovagot azért Király elküldé,
Ki mennyin legyenec iól meg kímellye,
Es mit miuilyenec ást is meg nézze,
Ki az Istraához mikor el ére.

A torkolat előt a kic valánac,
Némellyec közzüllec tehát iatzodnac,
Némellyec vesteg is bennec nyugosznac,
Hayat is földölne, pallyát is fútnac.

Kít hogy a Louagtól Király meg tudá,
Semminec alítnac maid ezek mondá,
Egy Medus Hadnaggyát ottan hiuatá,
Hogy reáyo mennyen meg paranczolá.

A Cifsusokat is el vigyed veled,
Fogva hayczad ide őket elötted,
Meg ne öld, hanem csak iól meg kötöztessed,
Nám semminec vélne az hituán ebec.

Mikor azért egybe rohántac volna,
Sokan hullania kefcenec vala,
Maga csak az Istraá még az vala,
Csak a Spartai had az peníg vala.

Mert serrel Istraát állanac vala,
A ser peníg akkor óraytoc vala,
A több Várasbeli nép bellyeb vala,
De csak ez keuésis ieles nép vala.

Nagy vér ontás köztöc azért indula,
A Görögec közzül egy sem vést vala,
De a Király népe húlton húl vala,
A Görög is töllöc véresül vala.

Hogy Király a dolgot meg tudta vala,
Es a Medusoc elfáradtac vala,
A halharatlanokat küldte vala,
Mert azokat iobbaknac tartta vala.

De

De azok is jobban nem vittac vala,
Sokan is közzülde meg hóltac vala,
A sokaság semmit nem használ vala,
Király pedig erős csak azzal vala.

Vissza a táborra mind futnac vala,
Eggyic a másikon által húl vala,
Királyal semmit nem gondolnac vala,
Ki végre maga is oda ment vala.

Az az egy nap azért abba tölt vala,
Más napra hogy immár költenec vala,
A hartzot viszont wyítottac vala,
Azért a ferencze nem Wyúlt vala.

Király az melly fékben az nap vlt vala,
Kiből az viadalt semleli vala,
Háromszor v grot fel nagy haragyába,
Meggyen a latroknac nem tudgya vala.

Félszékéből ki vonni mert nehéz vala,
Más az, hogy mind ember nem csak nép vala,
De a Király hada csak mind nép vala,
Igen foros pedig a hely is vala.

Egy Görög Királyhoz iúta azomba,
Epialtesnéc őt neuezic vala,
Királynac egy ősuént mutatot vala,
Mellyen a Pilakba állhatni vala.

Azért a Hidarnes hadát el küldé,
A Pilacteteyét ki hogy eléré,
Az Focifsiakat rólla le veré,
Onnat a Pilakba álllot vala be.

Király is mikoron gondolta vala,
Hogy immár Hidarnes oda ért vólna,
Egy czoport hadával ő is indula,
A mely felől tegnap vittanac vala.

Nagy hartz

Nagy hartz à kétfélben azért indula,
 Egyikis másiknac nem enged vala,
 Leonides őket biztattya vala,
 Király az őveit sem hadgya vala.

Király mikor meg liualkodíc vala,
 Egymást az ő népe tapodgya vala,
 A nagy fororságba nem vihat vala,
 A Tengerbe bennec foc esic vala.

Hidarnes azomba hogy el érkezéc,
 Es à Görögöket belől meg kezdéc,
 A nyereség ottan néki adatéc,
 A hegény Görögéc ottan el vesséc.

Azért iob réssére mind ot vessénec,
 A kic el futánac keuelsen lőnec,
 Király had íból is sokan vessénec,
 De főképpen hírman vgyan Hertzegec.

Ketrei Királlyal édes egy vala,
 Hiperantes és Abrocomes vala,
 Az Attyánac őcze harmadic vala,
 Atarneínec őtet neuezic vala.

Immár az viadalnac vége vala,
 Király Demaratus hamar folita,
 Már tanácsza mi vólna kérdi vala,
 Demaratus így tanácsollya vala.

Felleged három száz Gállyát válasszon,
 Kít à Spartai határba boczásson,
 Ot egy Cythéra neuð figet vagyon,
 Mellyet te felleged el foglaltasson.

Egész Lacedemont abból meg vehed,
 Sőt komféd Várositis mind el vessithed,
 Spartaba így őket mind haza vehed,
 Es végre onnatiskezedben eythed.

L

Akemenes

Akemenes, ki Király öcze vala,
 Ennec à tanácznak ellene szóla,
 Királynac tanáczul ásttatta vala,
 Hogy mind földi vízi had egyűt vala.
 Xerxesis miuel hogy maid iffiu vala,
 Az öcze tanácán inkább indula,
 A Demaratustét meg vette vala,
 Maga ot nőt léuén ő iót szól vala.
 Hadíual azért Király el indulá,
 Földön vízen mind egyűt megyen vala,
 Mikor Attica tartományba iuta,
 Minden Vároft fel dúlnac gyutnac vala,
 Egész Beotiát be tártac vala,
 Vároftit faluit rablottac vala,
 Platea vároftis fel gyuttac vala,
 Tespiánac azont mieltéc vala.
 De főképpen Templumot gyutnac vala,
 Mert ökis meg égettec vólt Sardisba,
 Ez hadnakis leg főb oka az vala,
 Királyis à kölczönt fizeti vala.
 Atticában azért már Király vala,
 Mindent éget, dulat, koborlat vala,
 Mert à föld népe mind el futot vala,
 Végre Athenáfra Király el iuta.
 A Vároftat pusztán találta vala,
 Templomban egy néhány csak futot vala,
 Es egy néhány kuldus előtte vala,
 Salamis Tengeren à többi vala.
 A Várában azért sokan valának,
 A kic à fa falban bizakodának,
 Xerxes ellenébe állá à várnac,
 Teres teteiébe egy domboczkának.

A Vár vitatáshoz mingyárt kezdete,

Tázes laptát elő sokan ferzere,

De soc nyilakrais főst köteftette.

Kiket meg gyutatuán mind be löte,

A Várbeliekis forgódnac vala,

Az ostromnac menőket vágyác vala,

Nyakokba malom követ hánnac vala,

Soc forro vizesis ki döytne vala.

De az ostrom aual nem tágul vala,

Ostromnac egy más hátán menne vala,

Király fua hangos nogattya vala,

Tölle mint lstenől vgy félne vala.

A mely felől azért meredekb vala,

A Várat a felől meg hágtac vala,

A Haláltól semmit nem félne vala,

Vgyan egymást éric vgy hágnac vala.

Kit hogy meg látanac a Várbeliec,

Mondhatatlan igen meg iyedénec,

Sokan nyakra főre alá fekénec,

Soc a Templombais be futa benne.

Azért a kic előb be hágtac vala,

A többinec kaput nyitottac vala,

A sokaság azon be tódult vala,

A kiket kaphatác, le vágtac vala.

A Templom marháyat mind felkapdofsác,

A benne valókat fiblyára hányác,

A Várat mind Templomostól felgyutác,

Városaracképpen égetéc, rontác.

Onnét Király ottan postát bozátá,

Susiba bátyjánac meg irta vala,

Hogy egéss Attica már kézben vólna,

Athenalt Várástól meg vőtte vólna.

Nagy örömecc vala raita Sufába,
Eorömekben vgyan tántzolniac vala,
Vtakat virággal be híntnec vala,
Az ő Isteneknec áldoznac vala.

De hogyà Görög had megtudta vala,
Mely akkor Salamis Tengeren vala,
Atticáual Király hogy mint bánt vólna,
Tanácsot felölle tartottac vala.

Tanácsban aſt leléc hogy meg viyanac,
Király hadát bellyeb ne boczátanác,
A Tengerből peníg ne távoznánac,
Mert ot vólna helye viadallyoknac.

De Királlyis már vgy végezet vala,
Hogy ha az Tengeren őket kaphattya,
Vízí ereyét reáyoc boczáſa,
Mínd földön mínd vízen őket el roncza,

Azokaért hadát két felé oſtá,
Az vízí ereyét elíndítatá,
Salamis Tengerre igazítatá,
Eomagaís ſőt hozzáyoc ſakadà.

Az ſírazon valo hadis indula,
Peloponnesusra az ſiet vala,
A Görögec hada elég nem vala,
Hogy mínd à kettőnec eleít állya.

ſőt hogy aſt némellyec értettéc vala,
Rettenetes ígen íyettec vala,
Míngyárt el oſlani akarnac vala,
Atticat el hadni akaryác vala.

Peloponnesusba inkább ſieſűnc,
Ínkáb íllik nekűnc aſt meg őriznűnc,
Hogy nem Atticaért touab tőrdögyűnc,
Aſt ímmáron Xerſes meg vőtte tőllűnc.

Az Athe.

Az Athenaisiac raita busultac,
Könyörgésczelis nem sokat fognac,
Rolla Themistoclesel ök folánac,
Ki hamar ily módgyát lelé dolgoknac.

Egy folgaiát gyorsan elő bolitá,
Xerxeshez csak titkon küldötte vala,
Ki mikoron hozza el iutot vala,
Az Wra fauáual így bólot vala.

Themistocles engem azért boczáta,
Hogy ő felfégednec iauár kéuánnya,
Visszaonáslokat immár el vnta,
Azért felfégednec mondanom hagyta.

Azoc felfégedtől vgy meg iyedtec,
Hogy mind fel kéűltec hogy el mennyenec,
Semmitis egymástól ök nem értenec,
Azért mostan könnyen meg verhetnétec.

Xerxes hogy ahi halla, raita örüle,
Hadrnagyinac gyorsan mind el izene,
Vala be nem meűűe egy Stigeteczke,
Arrais népében által vettete.

A had két szárnyátis el ki nyuttatá,
Hogy az ellenféget közbe boricza,
A Tenger iob részét be fogta vala,
Ezeket mind éyvel szerzette vala.

Az ellenfégis nem alkhatic vala,
Egyic fél másickal oűtozic vala,
El oűlani immár akarnac vala,
Csak binte à vírratát váryac vala.

Azomba tekintéc à Király hada,
Már vűközetre hát ki állot vala,
Látac hogy az el oűlís el költ volna,
Azért viadalhoz kéűűlne vala.

A két vízi erő hogy egybe mene,
 Nagy kiáltás vala mind a két félbe,
 A Tenger vizeis hiu beléie,
 Kírályis gyakorta kiált a vízre.
 Egy hegy alatt Kírály mert kűn ől vala,
 Hegyet Egaleusnachiyác vasa,
 Xerics ot letzelben öldögel vala,
 Secretariússa mellette ál vala.
 Egy néhány fő Wris ielen ál vala,
 Ha kit emberkedni meg látand vala,
 Kí vólna míngyárt meg tudattya vala,
 Es egy könyuetskébe iedzeti vala.
 Artemisialis igen ví vala,
 Noha affonyállat de vitéz vala,
 Egy Gáilyát a vízbe merítet vala,
 Kiért dicziretet nagyot nyert vala.
 Kírály azt mikoron meg látta vólna,
 Eskiczoda legyen meg tudta vólna,
 Mongyác az Wraknac hogy mondta vólna,
 Affonyállattól az nagy dolog vólna.
 A férfi most nekem mind affonnép vólt,
 Az affonnép penig nam ferfiu vólt,
 Ionac a kit véltem a leg roffab vólt,
 Népemnec a roffba eddig még iob vólt.
 Hogy a két had iobban megegyűle,
 Nem kezdéc meg egymást iol ismernie,
 Főképen a Kírály foc féle népe,
 Azért ők kezdenec igen vesnie.
 Gyakran őmagoc kőst hartzolnac vala,
 Egemást meg kélsére ismerie vala,
 Az ellenfég mint hogy keuesseb vala,
 Minden felé könnyen el térhet vala.

Azért

Azért ő közzüllec a kic veséneec,
Mint kevesec közzül többec tettzénec,
Hogy nem az más réstől kic el eséneec,
Noha ők sām szerént többen veséneec.

It vesse Királynac egy édes öcze,
Kínec Ariabignes vala neue,
A Király hadából több abba vesse,
Hogy ázni nem tuduan belé merdile.

Látuan azért Király vestét népénec,
Es okos hartzokat a Görögknek,
Végeze hogy békét hadgyon nékiec,
De nem jelenté sándékát senkinec.

Vyabban meg vini mint ha akarna,
Sintzot Salamisban vgy hányat vala,
A terhes hayokat rendeli vala,
Hogy erősebb lenne velle tábora.

Allatomba de más sándéka vala,
Postát Asiába boczítot vala,
Serenczétlenlégét meg írta vala,
Kínégé Persia meg busult vala.

Királyt sockal inkább ők féltic vala,
Hogy nem mint az had vestét sánnyac vala,
Czoda Mardoniusis mint fél vala,
Hogy Királlyal ily kárt vallatot vala.

Mert a Görög hadra ő vitte vala,
Már hogy belé hadná, azon fél vala,
Görög vestét penig kéuánnya vala,
Azért Király előt így folot vala.

Király, ne bánkodgyál a keves kárért,
Minem Hayón víyunc Görög orfágért,
A sárazon mind meg lakolnac ezért,
Mint hogy meg lakoltac bennec Sardisért.

Hogy

Hogy ha felfégednec penig fándoka,
Ninczen az it valo meg mulatásra,
Hadgyon válogatua nekem ez hadba,
Három fáz ezerig louag gyalogba,
Gobris igaz fia bátor vgy legyec,
Eorömmel Sufába és vgy mehessec,
Hogy Görög orfágot meg haytom néked,
Rabbaiddà tē fēm mind öked néked.

Az tanácza Xerxes néki halasra,
Ki mikor azont iauallotta vala,
Mardonius mellé népet adata,
Eo peniglen haza kefdlget vala.

Mardonius még a népet válasttya,
Es Királyis kélsic Theffaliaba,
Delphisből Varáslo méue Spartába,
Xerseft meg büntetnec aſt hadgya vala.

El ne fenuedgyétec, vgy mond, nékie,
Az tū Királytokat hogy meg ölette,
Mert bizonynyal nem iartoc iól érette,
Sparta hogy aſt halla, rólla végeze.

Köuetet Xerxeshez küldettec vala,
A dolog mi vólna, meg mondtac vala,
Király nagy katzagua halgattya vala,
Sokáig eggyetis rá nem fől vala.

Végre fel emeluén fōmeit, monda:
Ihon Mardonius (mert ot ál vala,)
It marad, meg fizet nékiec rólla,
Mint finte érdemlic, vgy leſen rólla.

Mardoniuſt Xerxes más nap el hagyta,
Haza Sufa felé el indult vala,
Nagyon ſiet érní Helleſpontuſra,
Semmi hadat vélle nem viſen vala,

Hídar.

Hidarnes képében had előt vala,
Valahoua penig érkezne vala,
Czak nyers gyümölczelis iöl laknac vala,
Söt csak palitotis meg éfnec vala.

Végre à vér hasba estenec vala,
Kitől vgy meg eméltettenec vala,
Hogy maíd tized része mind meg holt vala,
Betegenis soc el maradoz vala,

Valahoua penig Király iút vala,
Mindenút nékiec meg hadgya vala,
Hogy à betegekke ki ki gondolna,
Eo maga el ére Hellepontusra.

De ot ám az hadis meg érte vala,
Es Hatón kele el mind Asiába,
Mert à hidat az fél el hínta vala,
Királlyal érenec azért Sardisba.

Mardonius penig à Gobris fia,
Ki Thessaliába maradoz vala,
Minden módon effét forgattya vala,
Hogy magát Királynac meg mutathassa.

Macedoniai egy Sándor vala,
Attyát Amyntasnac neuezic vala,
Mardoniusnac iö baráttya vala,
Külde köuettégen affe Athenasba.

Mert Macedonia Xerxesé vala,
Még Dariusnac az meghodlot vala,
Ackor fejedelme Amyntas vala,
Amyntasnac fia ez Sándor vala.

Mardoniusnac ily tanácsa vala,
Ha ő Athenást meg hodoltrathatna,
A Tenger mellyeket onnat le birna,
Es vgy Görög ország mind kezbe iutná.

M

Követ.

Követseget Sándor fépen meg monda,
Mellette magátol is sokat szólá,
De Athenas ingyen csak meg sem hallá,
Azért Alexander vressen iará.

Mihelt Mardonius az válast halla,
Ottan minden népét későlni hagyta,
Es Attica felé el inditatá,
Athenást meg venni ismet akará.

De mikor az Városhoz iutot vólna,
Egy embert is benne nem találta vala,
Mert mind Salamisra költöztec vala,
Az vres Városba azért le állta.

Onnat meg wiyabban nékie izene,
Magokat meg adnác talám iob lenne,
De Athenas arra ismet vestegele,
Hanem egy követet Spartába küldé.

Segítseget Spartától kéret vala,
Kít azoc nékie meg attác vala,
Pausanias neuð had elöi vala,
Ieles vitéz hadnagy ez Görög vala.

Mardonius hogy ást meg tudta vala,
Hogy csak közel az ellenség tábora,
Athenást wiyabban ismet fel gyúta,
Es vissza sieté onnat Thebásba,

Fele vtát immár el mente vala,
Hogy hértelen hozza egy Posta iúra,
Spartából hogy ki tört más had is vólna,
Es Megara felé sandoka vala.

Mardonius azért hadát téríté,
Es Megara felé vinni sieté,
Először azokat ha meg verhetné,
Az után meg térne bár Thebás felé,

Megara

Megara határát azért elrablá,
Es melfé ki méné az Nap nyugatra,
Soc nemzetiségeket meg hodolítá,
A Spartai hadat de nem kaphata,

A midőre onnat vissza tért vala,
Thebas Varosába be szállt vala,
Annac az mezeién táborát álltatá,
A had őfue gyűltét ot várya vala.

Ki mihezt mind őfue gyűlhetet vala,
A hódolt Görögec fel gyűltec vala,
Platea sikyára ottan ki állá,
Asopus neuó viz holot foly vala.

Hogy afit a Görögec meg tudtác vala,
Indulának ők is Eretriába,
A Cytheron alat hogy mennecc vala,
Mardonius őket meg latta vala.

Malistiust azért gyorsan folitá,
Nagy kedues Wr vala az Perfiaba,
A Louag sereggel őt el bocztá,
Az ellenség vt it hogy meg állaná.

Erős hartzot azért ot inditának,
Es mind a két félben sokan hullának,
Hogy nagy vala loua Malistiustnac,
A hamaryát löni találác annac.

A Lo a seb miat el tántorodéc,
Es Malistiust is rólta le eséc,
Emberül talpán is sokat forgódéc,
De végre maga is által veretéc.

Mardonius hogy afit meg tudta vala,
Mondhatatlan nagy lírást téstén vala,
Az egész had őret iaygattya vala,
Mert ieles fő ember és nagy Wr vala.

M

Azért

Azért el végezé boffuſſigába,
Hogy vellec meg viyon vgyan valóba,
Tárta halaláért boffuiat áliya,
Négy ſáz ezernélis ő többen vala.

Fő Gőrdő hadnagy Pauſanias vala,
Ieles okos vitéz ember á vala,
Sáz nyoltz ezer két ſáz ő hada vala,
De mind válogatot ſín nép az vala.

Vitéz módra azért ſembe menénec,
Es vgyan valóba emberkedénec,
Egyic fél ſem enged á máſic félnek,
A teſt egymáſt éri, oly ſűrőn eſnek.

Mardonius ſinte meg nyeri vala,
Mert vakmerőképen forgódic vala,
Ezer vitéz fő nép kőrülle vala,
Ha á Lő alólla el nem véſſ vala.

De mihelt á Louát meg őltéc vala,
Eo magais csak hamar el költ vala,
Soc vitéz fő ember velle meg hala,
Az töb nép viſſa futa az táborra.

A Táborſis töllőc hamar meg véuéc,
Holot ſántalan ſoc bennec el eſéc,
Soc Aſia felé eligazodéc,
A ki ellenſégre nem találkozác.

Azért Mardonius így en iárt vala,
Igy mehetet vala Suſába haza,
Királynac ez á had nagy ſokban álla,
Mert ieles vitézi ot veſtéc vala.

Pauſanias penig meg paranczola,
Hogy á nyereſéghez ſenki ne nyúlna,
Eo mindent rendſerént egybe hordatna,
Az vtán egyaránt köſtéc oſlana,

Sánta

Sántalan aranyat találtac vala,
Az ezüstnec vgyan bőczí sem vala,
Arany ezüst ágyac nagy foc sátorba.
Czéfe, serleg, kupa, sántalan vala.

A foc drága ruhát vtállyac vala,
Gyöngy, kő, arany peretz, és lántz foc vala,
De à louac íáfla leg drágab vala,
Kiertzből ötetue aranyas vala.

Mert mikoron Király haza ment vala,
Mindent Mardoniusnac hagyot vala,
Sátora, mint egy vár, vgy tettzic vala,
Belől mind aranyas és gyöngös vala.

Melybe Pausanias hogy be ment vala,
Dragalitos vóltát ezodállyac vala,
Mardonius ágyát szemleli vala,
Ki foc drága kővel tündöklie vala.

Paranczola azért ot az íffiaknac,
Ástalt vetnénc mint Mardoniusnac,
Azocottan mindent elő rakánac,
A mint floktac vala az ő Wraknac.

Látván Pausanias nagy pompafokat,
Arany ástalokat, arany padokat,
Czéféket, tálakat, arany kupákat,
Be folita à fő Görög Wrakat.

Lásátoc Wraim nagy gazdagfágát,
Az Medus herrzegnec ő bolondfágát,
Hogy vgyan meg vnuán nagy wrafágát,
Reanciót vólt nyerni őrestáskákat.

Xerxes ez vődöbe Sardisban vala,
Es foc ástonyokat ot fíeret vala,
Egy őcze Masistis őnéki vala,
Ki felelégeris kedueli vala.

M;

De mint

De mint hozzá férjen nem tudgya vala,
 Mert a fegény őczét is fánnya vala,
 Maga Feleféjétől is tart vala,
 Főképpen kit Amestrisnac híj vala.
 Azért őmagában így en végeze,
 Hogy őcze leányát Fianac vegye,
 Dolgát az fin alatt ő véghez vigye,
 Azért nagy sietue Susába mene.
 Fianac a Leánt or haza viúé,
 Eocze Feleféjét és el feleytē,
 Hellyetre a Menyét de meg feretē,
 Kiuel rút fándékyát véghez is viúé.
 Ketten az egy afffont ők éléc vala,
 Felefége, Menye nékie vala,
 Fianac is Annja és háló tárfa,
 Nem tud fia semmit Attya dolgába.
 De főt Amestris is nem érti vala,
 Mert Király is igen titkon jár vala,
 De mint hogy büntetést érdemel vala,
 Végre illyen képpen ki felelt vala.
 Amestris egy Köntöst kését vala,
 Gyöngyel, drága köuel kit fűzöt vala,
 Wránac, Kiralynac a fátta vala,
 Kiben Király nagy keduesen jár vala.
 Egykor a Menyéhez Király ment vala,
 Kéröt kérne tölle kéuánta vala,
 A Köntöst Királytól az kérte vala,
 Kit felette igen Xerxes bánt vala.
 Egyébbel mindennel kénállja vala,
 Orfággal, nagy kinczel vnfollyá vala,
 De még sereget is néki ad vala,
 Kinél főbayandéc köftöc nem vala.

De az

Tanáczot mingyarást felőlle tartá,
Es Bactria felé főkie indula,
Hogy őket Királyra mind fel támasssa,
Mert Bactriának ő Praefesse vala.

El főkélsét Xerxes mihelt meg tudá,
Ottan őcze vtán népét boczáta,
Es mind gyermekektől őt le vágatá,
Azért az őczéuel ilyen íárt vala.

A Görögek pedig őrdölnece vala,
Hogy a Király hadát meg vertéce vala,
Ioniát víssa haytottáca vala,
A Király ereyet ki hántáca vala.

Azért őmagokban ást el végezéce,
Hogy ismet Királyra más had gyűtesséce,
Es Pausaniással el boczáta séce,
Aristides néki mellé adasséce.

Az ő ferenczénec oly terméseti,
Hogy az ember főuet ő fel emeli,
Gyakran keuélységre őtet ingerli,
Seme világát is el főkta venni.

Pausanias azért nagy haddal vala,
Kiuel Asíára fel indult vala,
De a Görögeknek az nem használa,
Mert őket Pausanias el arula.

Leányával Király addeg vnóla,
Soc ighiretiuel hogy hozza háitá,
Mikor Aristides ást meg saidíta,
A Görögeknek mind tutokra ada.

Pausaniast azért víssa híuatáca,
Mint ha ők a dolgot ingyen sem tudnáca,
Egyéb fő okait annac formáláca,
Es Spartából őtet mingyárt ki hányáca.

De Xer-

De Xerxes à dolgot mihezt meg tudá,
Rettenetes igen raita buszula,
Ísmet hadat gyűte Görög orfágra,
Hogy Pausaniasért bosszút állana.

A Had az elsőnél kisebb nem vala,
Noha sőt azokban el veszt vala,
Hogy à Marathonra érkezett vala,
Ot az Görögeckel szembe vit vala.

Fő Hadnagyoc Cymon azoknac vala,
Jeles had viselő ember az vala,
A Király népének helye nem vala,
Azért ísmet rutúl veretett vala.

Nóha keüés kárral, de nagy fégyennel,
Vissza pironkodóc nagy kisebbleggel,
Sokat pánolodóc az liténeckel,
Hogy kétfer írt már így à Görögeckel.

De az Ország is meg vált vala,
Szerenczétlen voltát hogy látta vala,
Artabanus pedig à Király Bántya,
Haragfő is vala érte reáya.

A Király Attyának ez Eocze vala,
Es nagy böczületbe Xerxesnél vala,
Stabad vala neki à Király háza,
Vagy éiyel vagy nappal akarya vala.

Azért ő magába afit el végezé,
Hogy ha hozzá férne, Királt meg ölné,
Szerenczétlenféjét tovább ne nézné,
Végre à dolognac ily modgyát lelé.

Hét nagy örög fia nékie vala,
Melléye azokat mind vőtte vala,
Egy estue Királyhoz be vgy ment vala,
Es ötöt nagy tükön meg ölte vala.

N

Sép

Szép tíftes két fia Királynac vala,
Az nagyobc neve Darius vala,
Málic Artaxerxes iffiaczka vala,
Kiuel Artabanus nem gondol vala.

Semmiképpen meg nem tudhattya vala,
Kitől esset legyen Király halála,
Mert Artabanusis tagadgya vala,
Király fia peníg Darius vala.

Artabanus azért ő rea fogá,
Es Artaxerxes nec aual vádóla,
Hogy Királyt csak azért meg ölte volna,
Hogy a Királysághoz hamaréb iútna.

El hívé az ifhu Bátorja beűdét,
Es házára küldé mingyarást népét,
Aluuo ágyába véteré feiét,
Igy veszté ártatlan bátyja életét.

Immár Artabanus nagy bátran vala,
Artaxerxes ellen praűtikál vala,
Eotet is meg ölni standoka vala,
Mert a Királyságot szereti vala.

Magát iobnac lenni alíttya vala,
Annyi soc Országoc birodalmára,
Csak az soc fő Wrtól tartozic vala,
Kic talám fognának támadni reá.

Azért egy fő Wrral tanácsát közlé,
Kinec minden dolgát ő ki beűllé,
Királytis mint ölte meg, ki ielenté,
Ketten egyűt fognác a dolgot, kéré.

Bacchaballus neve ez Wrnac vala,
Iámbor tókélletes híw ember vala,
Maga állapattyán meg niúgot vala,
Nagyob Wraűgra ő nem vágh vala.

A Gyermec Királyhoz azért írtá,
Es mindent nékie tudtára ada,
Ki hogy a dolgot meg érteite vala,
Mint Attyán, két annyit Bátyján sir vala.
Nagy kesserűséget nyeldekli vala,
Meg ért emberi es ő benne vala,
Bánattyát haragyát titkollya vala,
Hamar ily tanácsot felőlle tartá.

Wrakat Hadnagyokat be hívata,
Minden vgy későlné, nekic meg hagyá,
Hogy más napon népét ő meg mustrállya,
Ki minémű ferrel légyen meg láttya,
Az mustrán Királyis Fegyuerben vala,
Ki mint ha rövidgyeb nékie volna,
Hogy nem mint magassá tettetí vala,
Azért Artabanust hamar solita.

Artabane, vgy mond, ierfe czeréllýűnc,
Magasságunc eggyez vgyanis nékűnc,
Testűnkhez nem illik ez penig nékűnc,
Allyon veszteg addég a had körűllűnc.

Artabanus haluán gyorsan le szállá,
Nem tud semmit Királynac bíndokába,
Mihelt az fegyuerét le vette vala,
Ottan Király őtet le vágta vala.

De ám fiaitis mind meg fogatá,
Es erdemec ferént meg nyakastatá,
Attyaért, Bátyyaért bossuyát állá,
Maga életétis velle meg tartá.

A Királyság azért őué lőt vala,
Noha Dariust az illeti vala,
De miuel hogy fegény ő el költ vala,
Minden birodalom reáya állá.

Negyven négy Eftendőt ő regnált vala,
Emberc költ leg feeb Férfit vala,
Czak hogy à két keze maid hofsu vala,
Mert à térdét véllec el éri vala.

Vránna Kírály Darius lőt vala,
Ki hogy húf Eftendőt orfáglot vala,
Es Sulaban efec néki halála,
Két fia marada az ő házába.

Nagyob Artaxerfes és Kírály vala,
A kifsebic Cyrus czak Hertzeg vala,
Ki hogy à Bátyára támadot vala,
Meg győzeten ám le vágator vala.

Sokat ez meg haytá Gdrög Orfágba,
Harmintz hat Eftendőt hogy regnált vala,
Egy fia ennek is maradot vala,
Artaxerfes ochus az neue vala.

Rettenetes Kemény Kírály ez vala,
Kegyetlenfégeért gyűlölic vala,
Hufon hat Eftendőt hogy regnált vala,
Bagoas Méreggel meg ölte vala.

Ez Bagoas Hadnagy és vitéz vala,
Kírály fiait is meg ölte vala,
Czak à kifsebiket meg hatta vala,
Aftt penig Arfes nec neuezic vala.

Ki hogy ió módon már fel serdült vala,
Es Bagoas dolgát meg tudta vala,
Rólla meg büntetni el fánta vala,
De Bagoas Arfest meg ölte vala.

Sőt az fiait is mind le vagdalá,
Hogy három Eftendőt orfáglot vala,
Azért à Kírályfág már vres vala,
Kírált kit tegyenec nem tudgyác vala.

Az Arfes

Az Arfes Attyának egy Eocze vala,
 Hogy kit Arfanefnec nevezne vala,
 Annac még egy fia Darius vala,
 Királlyà azért az tétetet vala.

Eotet is Bagoas hamar meg vna,
 Méreggel meg ölni azért nem bánà,
 Kit mikor Darius meg tudot vala,
 Eomagával à Mérget meg itata.

Nagy ereyű ember Darius vala;
 Es Feyedelémségre termet vala,
 De csak hat Eftendőt orfáglot vala,
 Sándor Persiaból ki verte vala.

Persianac azért tiz Királlyà vólt,
 Kic közdöt Xerfelnél hatalmasb nem vólt,
 Serenczétlemb azért csak az Attya vólt,
 Az végfő Darius bodogtalamb vólt.

A ki ez Eneket szerzé Verseken,
 El múlt vddóc íaua vala efében,
 Karáczon hauánac végfő hetiben,
 Ezer öt száz és az kilentzuen egyben.

V É G E.

Nyomtatott Colosvárat 1592. Eftendő-
 ben, És el végeftetet Bodog Alföny
 hauánac 24. napyán.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

